

magyar

HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2008. június XIX. évf. 6. szám – 490 Ft

„Miénk az épület!”

Családias erődbevétel

SZERENCSE RENÁTA SZÁZADOS FELVÉTELE

Szolgálatteljesítés közben...

Kovács Gyula posztumusz hadnagy – akit a honvédelmi miniszter hősi halottá nyilvánított –, az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Zászlóalj speciális tűzszerésze, június 10-én, magyar idő szerint reggel hét órakor egy házi készítésű robbanószerkezet hatástalanítása közben életét vesztette Afganisztánban.

Kovács Gyula 1978-ban, Szeghalmon született. Az MH Szentendrei Katonai Szakképző Iskolai és Kollégium műszaki szakán végzett; 1998. július 11-én avatták őrmesterré. Egy évvel később soron kívül törzsőrmesterré léptették elő, majd 2003-tól főtörzsőrmesteri rangban szolgált tovább. Alakulatánál előbb javítóraj-parancsnoki, majd tűzszerészraj-parancsnoki, végül pedig speciális tűzszerészraj-parancsnoki beosztásban látta el feladatait. Az első osztályú tűzszerészsképesítést 2005-ben szerezte meg. Szolgálati ideje alatt többször részesült elismerésben, a kiválóan felkészült szakember tavaly elnyerte az Év Tűzszerésze Díjat. Számtalan külföldi bemutatón vett részt, és ő tartotta a továbbképzéseket a NATO-ba belépni szándékozó békepartnerségi országok szakembereinek is. A missziós szolgálat sem állt tőle távol: 2000-ben a Magyar Műszaki Kontingens tagjaként Okucaniban, majd az MH Tartományi Újjáépítő Csoport katonájaként, két váltásban is, Afganisztánban szolgált. 2006-ban Árvízvédelemért Emlékérmét kapott, tavaly pedig a Békefenntartásért Szolgálati Jel elismerés mellett a Szolgálati Érdemjel bronz fokozata elismerésben részesült.

Kovács Gyula posztumusz hadnagyot lapzártá után, június 17-én szülővárosában, Szeghalmon katonai tiszteletadással helyezték örök nyugalomba.

Akiért a harang szól...

2008. június 10-e. Vértörvén a naplemente Magyarországon. A tiszta égbolton kíméletlen lassúsággal bukik alá a gigantikus korong, mintha örökké az emlékezetbe akarná vésní e napot.

Miért pont Ő?

Komor, kísérteties némaság borul a tájra: az elmúlás csendje. Súlyos árnyékok vetülnek a közeli templom fehér falára. Megállt az idő, mintha vége szakadt volna az örök körforgásnak. Talán ugyanilyen vörösen, vést jóslóan kelt fel reggel a nap Afganisztánban is... Képek villannak fel... A kopár baghláni táj... a bomba... a robbanás... aztán a fénytelen, mindent elnyelő metsző sötétség.

Miért pont Ő?

Gyors hír: „Meghalt egy magyar katona Afganisztánban.” Mi történhetett? Sajtótájékoztató. Másodlagos, házilag gyártott robbanószerkezet. A parancsnok megrendülten, könnyeivel küszködve áll a mikrofonok mögött. Tehetetlen, mint mindenki más. A vöröslő égbolt egyre halványul – átadja helyét az éjnek. Apró mécsesek fényei gyúlnak a sötétség mindent átható leple alatt; az emlékezés lángjai, melyeket immár soha semmi nem olthat el.

Miért pont Ő?

Az égető, marcangoló, újra és újra visszatérő kérdés megoldásának a kulcsa nem emberi kézben van. Harangozni kezdenek a templomban. A harang érte szól. És ahogy John Donne angol költő írta: „Senki sem különálló sziget; minden ember/a kontinens egy része, a szárazföld egy/darabja; (...) minden halállal én leszek/kevesebb, mert egy vagyok az emberiséggel;/ezért hát sose kérdezd, kiért szól a harang;/érted szól.”

Kálmánfi Gábor

A Honvédelmi Minisztérium
magazinja

XIX. évfolyam 6. szám,
2008. június

Kiadja a HM Zrínyi Kommunikációs
Szolgáltató Kht.

1087 Budapest, Kerepesi út 29/B

Postacím: 1440 Budapest, Pf. 22

Tel.: 459-5315, HM: 27-913

fax: 459-5351

E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Felelős kiadó:

ORGOVÁNY ISTVÁN ügyvezető

Főszerkesztő:

CSULÁK ANDRÁS

Főszerkesztő-helyettes:

TRAUTMANN BALÁZS

Felelős szerkesztő:

M. TÓTH GYÖRGY

Olvasószerkesztő:

GYÓRI LÁSZLÓ

Munkatársak:

ESZES BOLDIZSÁR,

FEITH LÁSZLÓ,

KÁLMÁNYI GÁBOR,

SZABÓ BÉLA

Külső munkatárs:

KACSÓ LAJOS, KATONA M. ISTVÁN

Szerkesztőségi titkár:

KOVÁCSNÉ PROTÁR ANNAMÁRIA

Fotóriporterek:

GALOVTSIK GÁBOR,

RÁCZ TÜNDE (képszerkesztő),

TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:

GÁBOR MARIANN

Képfeldolgozás:

GRÓF ISTVÁN

Kiadói menedzser: Kenderes Magdi
tel./fax: 459-5383, tel.: 459-5371

Előfizetésben terjeszti

a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletága

(1008 Bp. VIII., Orczy tér 1.),

előfizethető valamennyi postán,
kézbesítőknél,

e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu,

faxon: 303-3440.

További információ: 06-80-444-444

Nyomtatás: Grafika Press Zrt.

Felelős vezető: Farkas Tamás

vezérigazgató

ISSN: 0865-6932

Az előzetes megrendelés, megbeszélés
nélkül beküldött kéziratokat, fotókat
nem őrizzük meg, nem küldjük vissza.

Lapunk az
Európai Katonai Sajtószövetség tagja

12 Újabb út a végtelenbe...

15 A semleges sereg

26 Az elnök embere

48 Virtuális műveletek

50 Főpróba kánikulában

56 „Nem születünk katonának“

2008. JÚNIUS

tartalom

PANORÁMA

Radar	6
Egy hónap háború	8
Putyin nyolc éve	9
Újabb út a végtelenbe...	12
A semleges sereg	15
Tanácskozás, rendhagyó nyitánnyal	18
Válságkezelés a Balkánon és Afrikában	19

HISTÓRIA

Hunyadi Mátyás, a hadvezér (1.)	20
---------------------------------	----

HAZAI PÁLYA

„Égi képességeink” fejlesztése	22
A magyar békefenntartók emlékére	25
Az elnök embere	26
Egy hónap haditréning	29
„Vendégmarasztaló” stratégia	30
Az ellenség a barátom	32
Bevetésforgó	34
Lőtér a Gerecse lankáin	35
Földikutyára nem lövünk!	37
Elfoglaltuk, miénk az épület	40

HADTUDÓSOK

Professzor, feketeöves és jegyzett jegyzetíró	42
---	----

MOZAIK

Összefoglaló	44
--------------	----

HADITECHNIKA

Virtuális műveletek	48
---------------------	----

KÉPESSÉG

Főpróba kánikulában	50
---------------------	----

KATONA NŐK

Holle anyó meséi (2.)	52
-----------------------	----

PILÓTAKÉPZÉS

Mesék a barokmrából	54
---------------------	----

ARCVONAL

„Nem születünk katonának”	56
---------------------------	----

HÍRVILÁG

Rólunk írták, mondták	59
-----------------------	----

SZABADIDŐ

Családias erődbevétel	60
Nyakunkon a szezon	62
Ezt jól kifőzték!	64
Rejtvény	66

Címlapfotó: Rácz Tünde
A 3. oldalon közölt felvételeket Rácz Tünde és Mihádák Zoltán készítette

F-16-osok Romániának?

Az amerikai védelmi minisztérium arról tájékoztatta a washingtoni törvényhozást, hogy negyvennyolc F-16-os harci repülőgépet kíván eladni Romániának; az ügylet értéke elérheti a 4,5 milliárd dollárt. A tárca illetékes hivatalának közleménye szerint a gépek fele az F-16C/D modell

Block 50/52-es variánsa lenne, a többi pedig a Block 25-ös változatból kerülne ki, melyeket később korszerűsítene. Románia 2010-ig szeretné lecserélni szovjet gyártmányú MiG-21-eseit. (Felvételünkön a chilei légierő egy F-16C Block 50-ese látható.) (MTI, voodoo.cz)

Megállapodás született a kazettás bombák betiltásáról

Egyéves tárgyalásokat követően, május 30-án, Dublinban hivatalosan is elfogadták az egyik legpusztítóbb fegyverfajta, a kazettás bomba betiltásáról szóló egyezményt. A dokumentum szövegéről 111 ország küldöttsége állapodott meg, de közülük hiányoztak az eszközök legnagyobb mennyiségben gyártó országok – az Amerikai Egyesült Államok, Kína, Oroszország, India, Pakisztán és Izrael. A szerződést a tervek szerint december elején írják alá Oslóban, majd kezdetét veszi a

ratifikációs folyamat. Az egyezmény a harmincadik állam ratifikációjától számított hat hónap múlva lép hatályba. Az aláíró országok vállalták, hogy soha, semmilyen körülmények között nem használnak kazettás bombákat, nem fejlesztenek, nem állítanak elő, nem birtokolnak, nem tárolnak, továbbá sem közvetve, sem közvetlenül nem szállítanak senkinek ilyen fegyvereket. Megőrizhetnek viszont korlátozott mennyiségű kazettás bombát a fegyverfajta felderítését szolgáló kiképzés és a felderítési technikák fejlesztésének céljára. A tervezet lehetővé teszi azt is, hogy a részes államok együttműködjenek a szerződést alá nem író országokkal, és nem tiltja be az új generációs kazettás bombák használatát sem. (MTI, scoop.co.nz)

Elfogadták a jövő évi katonai költségvetést

Az amerikai törvényhozás alsóháza elfogadta a jövő évi katonai költségvetést; a május 22-én tartott szavazáson 384 képviselő támogatta, 23 pedig elleanyozta az októberben kezdődő 2009-es pénzügyi évre 601,4 milliárd dolláros kiadást előirányzó védelmi büdzsét. Bush elnök korábban 515,4 milliárd dolláros katonai költségvetés jóváhagyását kérte. Az összeg azért emelkedett 600 milliárd fölé, mert a képviselők megemelték számos katonai program költségvetési előirányzatát, valamint a katonák illetményét. A Fehér Ház ugyanakkor kifogásolta, hogy a törvényhozók jelentősen megnyirbálták a légvédelmi fejlesztésekre – köztük az amerikai rakétavédelmi rendszer egyes elemeinek közép-európai telepítésére – kért összegeket. Az erre a célra szánt 719,8 millió dollár két jelentősebb tétellel csökkent; az igénylés alfejezetében kutatás-fejlesztési célokra előirányzott 233 millió dollárral, valamint az építési munkálatokra szánt 140 millió dollárral. A képviselőház tagjai azzal indokolták a döntést, hogy a költségvetési források addig nem fordíthatók a csehországi radarállomás, illetve a lengyelországi rakétaindító-állások felépítésére, amíg az Egyesült Államok erről nem köt szerződést a két európai országgal, s azok parlamentjei nem ratifikálják a megállapodásokat. (MTI)

Új vezérkari főnök az orosz hadsereg élén

Dmitrij Medvegyev orosz államfő június 3-án új vezérkari főnököt nevezett ki, Nyikolaj Makarov hadseregtábornok személyében. A posztot eddig betöltő Jurij Balujevszkij hadseregtábornok a Nemzetbiztonsági Ta-

nács titkárának helyettese lesz. A személycserét maga az elnök jelentette be, amikor a Kremlben fogadta Anatolij Szergyukov védelmi minisztert. Az 59 esztendőes Makarov 1979-ben fejezte be tanulmányait Frun-

zében, majd 1993-ban elvégezte a vezérkari akadémiát is. Később volt a Balti Flotta főparancsnokának helyettese, a moszkvai katonai körzet parancsnokának első helyettese, s hat évig a szibériai katonai körzet parancsnoka. 2007 decembere óta – miniszterhelyettesi rangban – a fegyveres erők fegyverzeti főnökeként dolgozott. A 61 esztendőes Balujevszkijnek – a hivatalos indoklás szerint – az életkora miatt kellett távoznia, hiszen mint hadseregtábornok 60 éves koráig szolgálhatott volna. Szerződését ugyanakkor (a törvény adta lehetőséggel élve) Vlagyimir Putyin tavaly decemberben 2010-ig meghosszabbította. A vezérkari főnök felmentésének valódi okát tehát nem itt, inkább a Szergyukov és Balujevszkij közötti ellentétekben kell keresni – véli az orosz sajtó.

(MTI)

Védelmi miniszteri gyermekáldás

Megszülte gyermekét Spanyolország első női védelmi minisztere; a 37 éves Carme Chacón május 19-én egy 2,8 kilogrammos fiúnak adott életet. A magát egykor pacifistának valló, semmiféle katonai tapasztalattal nem rendelkező Chacón személyét már kinevezésekor is hatalmas érdeklődés övezte: egyrészt terhessége miatt, másrészt azért, mert a hagyományosan férficentrikus országban most először került nő a védelmi tárca élére. A nőszervezetek üdvözölték Chacón kinevezését, ellentétben a konzervatív újságokkal és néhány nyugalmazott katonatiszttel. Sokan azért sem nézték jó szemmel, mert Katalóniából származik, ahol a lakosság tekintélyes része egyfajta szkepszissel tekint a spanyol fegyveres erőkre.

(MTI, *socialistes.cat*)

Elbocsátották az amerikai légierő két vezetőjét

Robert Gates védelmi miniszter elbocsátotta az Amerikai Egyesült Államok légierőjének két legfőbb vezetőjét, Michael Moseley vezérkari főnököt, és a légierőért felelős minisztert, Michael Wynne-t. Együttes távozásuk szinte példa nélküli az amerikai hadsereg történetében, mint ahogy azok az esetek is, amelyekért őket terheli a felelősség. A Pentagon belső vizsgálata szerint ugyanis végső soron Moseley és Wynne okolható azért, hogy a légierőnél már régóta lazult a fegyelem az atomfegyverek kezelése terén. 2006-ban például egy wyomingi légi bázis-

ról (helikopter-akkumulátorok helyett) tévedésből nukleáris töltet hordozására alkalmas interkontinentális ballisztikus rakétákhoz gyártott gyújtószerkezeteket szállítottak Tajvanra. Tavaly augusztusban pedig a légierő egy B-52-es bombázója (ugyancsak tévedésből) hat, atomtöltettel felszerelt robotrepülőgépet utaztatott át az Egyesült Államok területe felett. Gates miniszter a téves szállítások ügyében vizsgálatot rendelt el, amely most a légierő két vezetőjének elbocsátásával lezárult. (Illusztrációnkon az USAF egy B-52-ese.)

(MTI, *chamorroible.org*)

PANORÁMA*összefoglaló***1 Hónap
Háború****LIBANON**

Május 9-én a Hezbollah és szövetségesei megszállták Nyugat-Bejrútot, majd négy napon át tartó utcai harcok sorozata után elkezdték fegyvereseik kivonását Libanon fővárosából, ám május 12-én Tripoli környékén kiújultak az összecsapások. A konfliktust az váltotta ki, hogy a libanoni kormány elrendelte a mozgalom kommunikációs hálózatának lezárását. A magát „legitim síita ellenálló csoport”-ként meghatározó mozgalom vezetői kormányzati elismerést követeltek. A konfliktust lezáró – május 21-én, a katarai Dohában kötött – egyezmény értelmében a Hezbollah 11 ellenzéki képviselőt delegálhat a 30 tagú kormányba.

NYUGAT-SZUDÁN

Május 29-i jelentések szerint egy Darfurban elkövetett merényletben életét veszítette az UNAMID – az ENSZ és az Afrikai Unió (AU) közös missziója – egyik békefenntartója. Az AU korábbi, 7000 fős misszióját felváltó, 7500 katonából és mintegy 2000 rendőrből álló, UNAMID hosszas tárgyalások után tavaly decemberben kezdte meg működését. Az ENSZ békefenntartóinak vezetője májusban arra figyelmeztetett, hogy Nyugat-Szudán darfuri régiójában riasztóan nőtt az erőszakos cselekmények száma, és az erőszakhullám tovább eszkalálódhat. Becslések szerint 2008 eleje óta már 150 000 ember kényszerült otthona elhagyására Darfurban.

IRAK

A kormányzat és a felkelők közti tűzszüneti megállapodás értelmében – amerikai erők részvételével – május 20-án mintegy tízezer iraki katona hatolt be ellenállás nélkül az „Operation Peace” (békeművelet) keretében Bagdad Sadr városrészébe, hogy ott elfoglalják a síita fegyveresek állásait. Az iraki erők, harckocsik támogatásával, hajnal előtt léptek be a kerületbe, ahol április eleje óta folytak összecsapások. A művelet célja a stabilitás és a biztonság kiterjesztése, illetve a törvényes rend helyreállítása volt.

JEMEN

Észak-Jemenben a Shia iszlám szervezet tagjai május első hetében egy mecset ellen hajtottak végre támadást. A merényletnek tizennyolc halálos áldozata volt, többségük katona. A hadsereg válaszul több mint húsz lázadót ölt meg. A felkelők újra irányításuk alá

akarják vonni Jemen északi területét, amelyet 1962-ben veszítettek el: azóta tart a konfliktus a kormányerők és a lázadók között, amely az utóbbi négy évben ismét intenzívebbé vált. Az ország északi vidékén többségben élő Shia szekta tagjainak száma egymillióra tehető.

Összeállította: Eszes Boldizsár

SZOMÁLIA

Május 8-án iszlámista szélsőségesek két, etióp csapatokat szállító konvoj ellen hajtottak végre rajtaütést. A tűzharcban a katonák a civil lakosság ellen fordultak, az incidens tizenhét polgári áldozatot követelt. Az összecsapásban elesett etióp katonák és felkelők számáról nincsenek pontos adatok. Két másik támadás alkalmával három szomáliai katona veszítette életét pokolgépes merényletekben. Etiópia 2006 decemberében küldött csapatokat Szomáliába, hogy hatalmon tartsa az ENSZ által támogatott kormányzatot a szomszédos országban az iszlámista szélsőségesekkel szemben. A gerillataktikát alkalmazó lázadók célja, hogy Szomáliát iszlám állammá tegyék. Támadásaik gyakran megakadályozzák az ENSZ világélelmezési programját abban, hogy segélyszállítmányait eljuttassa a rászorultakhoz.

PUTYIN NYOLC ÉVE

A miniszterelnökségtől a miniszterelnökségig

A 2008. márciusi választások eredményeként május 7-én iktatták be hivatalába Dmitrij Medvegyevet, az új orosz elnököt. A leköszönő Vlagyimir Putyin - bár viszonylag erős, elsősorban informális hatalmi pozícióban marad - már nem elnökként lesz hatással az orosz politikára. Elemzésünk Putyin nyolc évének mérlegét kísérli megvonni.

Vlagyimir Putyint a keletnémet rendszerváltás indította el azon az úton, amelyen a világ egyik nagyhatalmának nagy hatalmú vezetőjévé vált. Miután a Német Demokratikus Köztársaság megszűnésével titkosszolgálati munkahelye bezárt Drezdában, 1990-ben hazatért. 1996-ig szülővárosa, Szentpétervár liberális főpolgármesterének, Anatolij Szobcsaknak hivatalában

Észak Velencéjének nemzetközi kapcsolatait igazgatta, majd Moszkvában, az előző adminisztrációban töltött be különféle vezető posztokat. 1999 augusztusában Borisz Jelcin az orosz kormány vezetőjévé nevezte ki; elkezdődött rövid, első miniszterelnöksége. Ezen a poszton azonban (a jelicini „utódlási művelet” jegyében) csupán az év végéig maradt, és amikor Jelcin 1999 szeptemberén beje-

lentette lemondását, Putyin, miniszterelnökként automatikusan megbízott elnök lett. A 2000. évi előrehozott elnökválasztáson pedig az augusztusban alig 2 százalékos ismertségi mutatóval rendelkező politikai első körös győzelmet aratott 52 százalékkal, és ezzel elkezdődött a Putyin-korszak.

E korszak első éveit a rendcsinálás és a reformok időszakaként írhatjuk le. Programadó megnyilatkozásaiban az új elnök a „jog diktatúráját” hangsúlyozta, és erőteljesen fellépett a Jelcin-érában jelentős politikai befolyásra szert tevő oligarchák ellen. Ami a reformokat illeti, a 2000-es évek elején hajtottak végre egy sor alapvető fontosságú intézkedést, így a földreformot, az adórendszer átalakítását, megkezdődött a nyugdíjrendszer reformja is, végül pedig végrehajtották a Putyin-korszak egyetlen nagyobb népi

PANORÁMA

kitekintő

ellenállásába ütköző intézkedéssorát, a közszolgáltatások (lakbér, közlekedés, közművek) díjszabásának átalakítását, a korábbi kedvezmények megvonását.

A nyolc év gazdasági teljesítményét szokás a putyini mérleg leginkább pozitív oldalán elkönyvelni. Valóban, 2000–2007 között a GDP 70 százalékkal nőtt, a lakosság reáljövedelme megduplázódott, a létminimum alatt élők aránya pedig a kezdeti 29 százalékról 16 százalékra csökkent, az aranyvaluta-tartalék megközelítette az 500 Mrd USD-t, amivel Oroszország, Kína és Japán mögött, a harmadik helyet foglalja el a világban. Szélesebb összefüggésekben nézve pedig a Putyin-korszak második felében érkezett el szakaszhatárhoz az orosz gazdaság abban a tekintetben, hogy a GDP volumene 2006-ban haladta meg az utolsó „békeév” (1991) szintjét.

Az orosz FÁK-politikában a Putyin-korszakban több jelentős változás következett be. Moszkva végképp felhagyott a Szovjetunió 1991-es megszűntetése után kisebb-nagyobb intenzitással kö-

vetett reintegrációs stratégiával. Moszkva érdekeit elsősorban kétoldalú keretekben igyekszik biztosítani. A posztszovjet térség ún. befagyasztott konfliktusai esetében a hagyományos orosz politika azt célozta, hogy az orosz érdekeket leginkább érintő három konfliktusban (Abháziában, Dél-Oszétiában, illetve a Dnyeszter-melléki Köztársaságban) fenntartsák a konfliktust és a status quo-t, mert Moszkva leghatékonyabban így tudta befolyásolni a kérdéses államok – Grúzia és Moldova – politikáját. Montenegró 2006-os függetlenné válása és Koszovó függetlenségének bejelentése óta

a Kreml egyre inkább el kíván mozdulni a korábbi pozícióról és népszavazás útján, vagy a kapcsolatfelvétel csatornáinak kiszélesítésével, legitimálni kívánja az el nem ismert entitásokat.

A FÁK-térségben folytatott energia-politika terén az energiaszállítási kapacitások feletti kontroll megszerzésére irányuló politikát Moszkva új elemmel kombinálja, nevezetesen azzal, hogy ún. piaci árakat kér, és inkább üzleti alapú előnyöket kíván realizálni a korábban jellemző politikai lojalitás helyett. A piaci alapú energiaár-képzés radikális fordulatot jelent Moszkva politikájában, ami gyökeresen átrendezi a FÁK-kezelési rendszert, modernebb alapokra helyezve Moszkva befolyásolási képességét. Jelentős változások következtek be a térségbeli katonai jelenlétet illetően is. Egyfelől Moszkva felszámolja azokat a katonai objektumokat, amelyek a FÁK-térség egységes légtérellelőrzését szolgálják, ugyanakkor újabb katonai bázisokat hozott létre három eddig is lojális államban (Kirgizisztánban, Örményországban és Tádzsikisztánban). Moszkva azt is el tudta érni, hogy az afganisztáni nagy katonai műveletek idején kialakított nyugati támaszpontok legfontosabbikát, az üzbejisztáni hanadabiti 2005 végére felszámolták.

A kül- és biztonságpolitika területén a fordulat – nem utolsósorban az Irakot ért angolszász intervenció következtében – a 2003 őszén hivatalosan is megfogalma-

- új leszerelési, fegyverzetkorlátozási tárgyalások sürgetése;
- a katonai erő további felértékelődése;
- Oroszország energia-nagyhatalmi státusának elismertetése;
- az orosz állami szuverenitás és a határok megváltoztathatatlanságának kompromisszumok nélküli elfogadtatása.

A NATO-val kapcsolatban a Putyin-korszak nem szolgált sok új fejleménnyel. Moszkva minden különösebb ellenállás nélkül elfogadta három volt szovjetköztársaság – a három balti állam – tagságát a szövetségben, igaz, ezzel párhuzamosan megerősítette intézményesített konzultatív kompetenciáját a NATO-ban, ahol néhány érzékeny területet kivéve minden kérdésben egyenrangú félként vesz részt a döntések előtti vitákban. A Putyin-éra vitathatatlanul legsikeresebb külpolitikai lépése Moszkva részéről a nemzetközi terrorizmusellenes küzdelemhez történő csatlakozás volt. Ezzel egyfelől biztosították helyüket a világ demokratikus táborában, másrészt minden korábbinál jobb kapcsolatokat tudtak kialakítani az Egyesült Államokkal, és nem utolsósorban el tudták fogadtatni a csecsen konfliktusban játszott szerepüket.

A 2000–2008-as időszakot Putyin első (rövid) és második (most kezdődő) miniszterelnöksége foglalja keretbe, de a valódi „Putyin-terv” az elnökségtől az elnökségig tartó ív lesz, azaz Vlagyimir Putyin legkésőbb 2012-ben ott folytathatja, ahol május 7-én abbahagyta.

zott Ivanov-doktrína formájában következett be. Az akkori védelmi miniszterről elnevezett biztonságpolitikai elgondolás a katonai erőnek növekvő szerepet tulajdonít a nemzeti érdekek védelmében, fokozottan támaszkodik a nukleáris elrettentés politikájára, és bevezette a preventív csapás addig nem létező koncepcióját az orosz stratégiai gondolkodásba. Összefoglalóan azt lehet mondani, hogy ezek a változások az orosz biztonságpolitikai gondolkodásban a posztbipoláris amerikai biztonságpolitikai játékszabályok Moszkva általi átvételét, elsajátítását jelentik. Az Ivanov-doktrína publikus változatának

címe az „Oroszországi Föderáció fegyveres erői fejlesztésének aktuális feladatai” címet viselte, és a politikai üzeneten túl ekkortól datálódhatnak a nagyszabású – bár egyelőre jórészt még csak papíron lévő – fegyverzetfejlesztési tervek is. A modernizáció jegyében szintén ekkortól indul meg a fegyveres erők átalakítása a sorozásról a vegyes szerződéses-sorozott rendszer irányában.

A globális külpolitika terén Moszkva politikájának új elemei közé a következők tartoznak:

- új erőviszonyok kialakításának ígénye az Egyesült Államokkal;

PANORÁMA*Afganisztán*

Szerencse Renáta százados, az MH PRT szóvivője ❖ A szerző felvételei

A tömegből válaszolt valaki: már hallottam róluk, ők építetik az iskolát Khost-Wa Ferengben.

Újabb út a végtelenbe...

A Magyar Honvédség Tartományi Újjáépítési Csoport (MH PRT) katonái az eddigi PRT-váltások történetében először valósítottak meg négynapos művelti feladatot Baghlán tartományban. A negyedik váltás különös figyelmet fordít a távoli körzetekre, ahová csak ritkán jutnak el katonák.

A négynaposra tervezett feladat során a konvoj Baghlán tartomány északkeleti részét, az MH PRT táborától 150 kilométerre lévő, nehezen megközelíthető hegyi falvakat látogatta meg.

A kétharmad Dunántúl nagyságú Baghlán tartomány vadregényes tájai, folyómedrekkel szabdaltságot kopár hegysegei ugyan csodálatos látványt nyújtanak az emberi szemnek, de jelentősen megnehezítik a közlekedést. Az első nap a menetoszlop 13 órán kereszt-

tül zötyögött a hegyeken keresztül vezető köves utakon, és a völgyek folyómedreiben, míg elérték a 138 kilométerre lévő célt Doaw faluban.

– Szállásunk egy rendőrsőn volt, ahol a járművek mellett, az udvarban aludtunk. Az őrséget felváltva adtuk, s ebben a helyi rendőrség és az afgán katonák is segítséget nyújtottak. Az udvarban volt egy mecset, amelynek hangszóróin keresztül a mullah ébresztett mindenkit reggeli imájával napkeltekor, s a „takarodót” is a mullah éneke jelentette napnyugtakor – emlékezett vissza élményeire az 1. összekötő csoport parancsnokhelyettese.

Másnap Doaw falutól délre, harmadnap pedig északra, négy irányba indultak el az oszlopok. Feltérképezték a területet, az utakat, a falvakat, felvették a kapcsolatot a települések vezető-

ivel, rendőrfőnökeivel, az iskolák igazgatóival, tanáraival. A beszélgetések alkalmával felmérték, mire van a legnagyobb szükség a településen, mivel tudná támogatni az MH PRT az ott élő embereket a legjobban.

– Ezekkel az információkkal bővítjük adatbázisunkat, ami majd a későbbi munka alapját képezi – mondták a műveletben részt vevő katonák.

Amikor az összekötő csoport tagjai megérkeztek egy településre, munkájukat azzal kezdték, hogy felkeresték a település kormányzóját és rendőrfőnökét. A bemutatkozás és a tájékoztató beszélgetés után, a jó szándék kimutatásaként, élelmiszer-csomagokat adtak át az MH PRT katonái (a helyi vezetők útmutatásával) a leginkább rászoruló családoknak. Az idei tél rendkívül hideg volt, az élelmiszerkészletek, a

tartalékok elfogytak. Ezért bármelyik családnak nagy segítség a liszt, az olaj, a rizs és a bab, amit egy-egy ajándékcsoomag tartalmazott. Biztonsági szempontból fontos, hogy lássák és megértsék a helyiek a békés szándékot, hogy ezek a fegyveres, egyenruhás idegenek segíteni jöttek, nem pedig harcolni.

– Ebben a feladatban új elemként jelentkezett, hogy az élelmiszercsomagokat szállító teherautókat civil vállalkozóktól rendeltük meg. Lényegeseb-

ben egyszerűbb, gyorsabb és biztonságosabb volt leküzdeni a távolságot az ismeretlen hegyi utakon, mintha a saját tehergépjárműveinkkel tettük volna meg az utat – mondta a CIMIC-részleg beosztott tiszthelyettese.

Az oktatás támogatása az MH PRT egyik kiemelt feladata. A sátrakból álló iskolákban hasonló tantárgyakat tanulnak a gyerekek, mint nálunk. A fő tantárgy az írás-olvasás, a matematika, és sok helyen tanítanak angol nyelvet

is. A 3. összekötő csoport parancsnokának helyettese hozzátette: folyamatosan látogatják az iskolákat, felkeresik az iskolák igazgatóit, tanárait, hogy fel tudják mérni, mivel lehetne leginkább segíteni az oktatás fejlesztését. A megkérdezettek nagy többsége ugyanazt válaszolta: sátrak, tanszerek, labdák és kutak kellenének.

A sátrak könnyen tönkremennek a szélsőséges időjárás következtében. Ezen túl pedig a növekvő populáció miatt nagy létszámúak az osztályok, több „osztályterem” kialakításával kényelmesebbé és hatékonyabbá tehető az oktatás. A füzetek, tollak nehezen beszerezhetők, labdát sehol sem lehet kapni.

– Bármerre is járunk, az út szélén integető gyerekek labdát vagy vizet kérnek a konvoj katonáitól – osztotta meg tapasztalatait az egyik katona.

A legnagyobb gondot Baghlán tartomány egészében a vízellátás jelenti: a meleg, száraz tavasz után elkezdődik az aszályos időszak júliusban, amikor jelentősen csökken a folyók vízszintje, és szinte lehetetlenné válik az öntözés. Ilyenkor a kutak vízhozama is minimálisra csökken. Amelyik településen nincs fúrt kút, ott a helyiek minden tisztítás nélkül a folyók, patakok vizét isszák, jobbik esetben felforrallják, és teát készítenek belőle. De még ez is

PANORÁMA*Afganisztán*

jobb, mintha egyáltalán nem lenne víz a környéken, mint ahogyan más járásokban tapasztaltuk.

Az utak, hidak építése is kulcsfontosságú feladat lenne Afganisztánban. A rossz közlekedési viszonyok gátolják a települések közti kommunikációt és együttműködést, ami negatívan befolyásolja fejlődésüket.

– Elcsodálkoztam, amikor megtudtam, hogy Khost-Wa Ferengben a gyerekek és a tanárok akár tíz kilométert is gyalognak a hegyeken keresztül azért, hogy eljussanak az iskolába. Holott ezt a távolságot jelentősen lerövidítené egy híd megépítése az iskola és a település között – mondta a PSYOPS-részleg beosztott tisztjelöltje.

Az itt élő emberek szorgalmasak, rengeteget dolgoznak a földeken, ahol megterem a rizs, a búza, a takarmánynövény. Összehasonlítva más járásokkal, ezen a

területen több a folyó, amely lehetővé teszi az öntözést. A folyó partján lévő gazdag legelők pedig az állatoknak is bőséges ételmet nyújtanak.

A katonák felmérést készítettek arról is, hogy mennyire ismerik és fogadják el a magyar katonákat a helyiek az északkeleti körzetben. Az erről szóló tapasztalatokat az 1. összekötő csoport parancsnoka ekképpen fogalmazta meg:

– Ha megállt a konvoj a semmi közepén, fél perc múlva legalább harmincan álltak körbe minket. Nem tudom, honnan kerültek elő ezek az emberek, és honnan tudtak az érkezésünkről, de annál nagyobb kíváncsisággal és barátsággal fogadtak bennünket. Megkérdeztük tőlük, hogy tudják-e, kik a magyar katonák? A tömegből választott valaki: már hallottam róluk, ők építetik az iskolát Khost-Wa Ferengben.

A semleges sereg

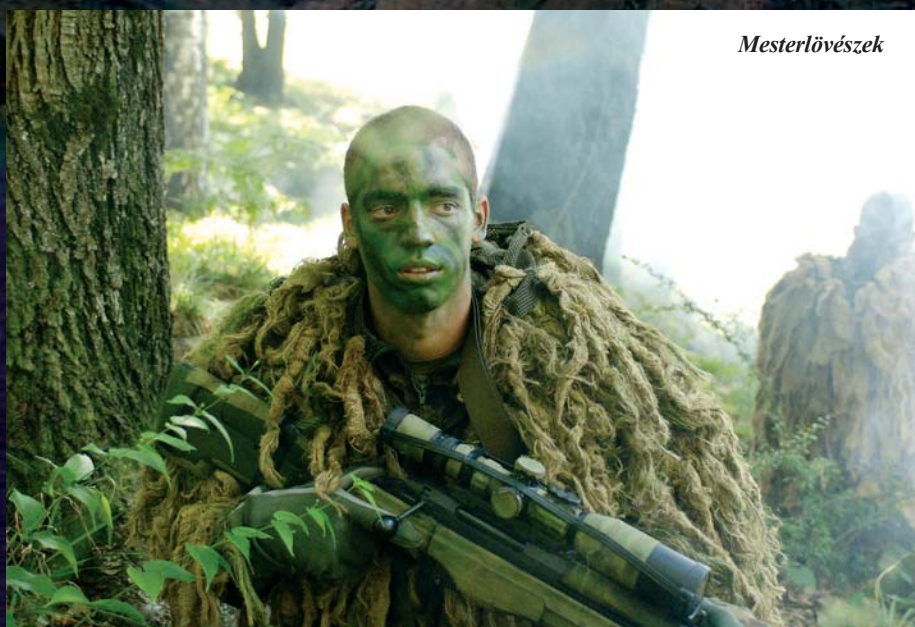

Svájc haderejéről (az alpesi ország viszonylagos közelsége ellenére) kevés hír jut el hozzánk. Tizenöt hónappal ezelőtt, 2007 márciusában viszont komoly nemzetközi figyelmet kaptak egy elképesztő haditett nyomán, amikor egy lövészsorozat véletlenül elfoglalta a szomszédos Liechtensteint – igaz, csak rövid időre.

A katonai manőver kapcsán tudatosságról ugyanakkor nem beszélhetünk, hiszen a 170 helvéciai katona egyszerűen eltévedt egy éjszakai gyakorlat során, és anélkül lépték át a svájci–liechtensteini határt, hogy észrevették volna. Már két kilométert haladtak az idegen területen, amikor rájöttek tévedésükre, és visszafordultak. A 34 ezer lelkes Liechtensteinben (melynek egyetlen katonája sincs) nem vették észre a „megszállókat”, akiknél volt ugyan fegyver, de éleslőszer nem.

Persze egy-egy ilyen eset előfordulhat ott, ahol annyi hadgyakorlatot, éleslőszeret tartanak, mint Svájcban. Harminckét esztendőig minden svájci férfi tartalékos katona is egyben; újoncképzésük után évente 3-4 hetet szolgálnak a seregben, otthonukban tartják egyenruhájukat, teljes felszerelésüket, fegyverüket. Utóbbihoz (egészen a közelmúltig) járt 50 lőszer is, egy lepecsételt fémdobozban. Nincs ezekben semmi meglepő, hiszen Európa egyik legmilitarizáltabb országáról beszélünk, melynek lakossága baj esetén (a hírek szerint) 12 órán belül mozgósítható.

A világ számos országához hasonlóan, Svájcot sem kerülte el a haderőátalakítás fájdalmas folyamata; az Armees

Mesterlövészek

PANORÁMA

hadseregek

Koszovóban elismerik a svájci békefenntartók munkáját

XXI (21. századi hadsereg) nevet viselő reformtervezetet a svájciak a 2003. május 18-án tartott népszavazáson hagyták jóvá, melynek értelmében a haderő létszáma 2004 januárjától (a nyolcvanezres tartalékos állománnyal együtt) 220 000 főre olvadt, a korábbi 524 000 főről. A 4,3 milliárd svájci frank összegű védelmi költségvetést 300 millióval csökkentették, míg 2004–2011 között várhatóan

mintegy kétezer, a hadsereghez kötődő munkahelyet szüntetnek meg.

Az alkotmány értelmében minden svájci férfi számára kötelező a katonai szolgálat; a behívóra 19–31 éves koruk között számíthatnak, s ma már az egyetemi, főiskolai tanulmányok sem bírnak halasztó hatállyal. A szigorú szabályok ellenére az érintetteknek mindössze 60 százaléka teljesít rendes katonai szolgálá-

latot, a többieket (elsősorban egészségügyi, illetve lelkiismereti okok miatt) a polgári védelemhez, valamint polgári szolgálatra osztják be. Azok, akik mégis találnak kibúvót, drágán megfizetnek. Mindez szó szerint értendő, hiszen a szolgálat alól felmentettek az eredetileg megállapítotthoz képest három százalékkal több jövedelemadót kötelesek fizetni. A szolgálat időtartama egyébként a légénységi állomány számára 260 nap. Ezzel szemben a tiszthelyettesek 500, a tisztek pedig 600 napot töltenek a haderő kötelékében.

Svájcban természetesen a hölgyek is választhatják a katonai hivatást, önkéntes alapon; bármelyik haderőnemhez jelentkezhetnek, akár harcoló alakulathoz is. Napjainkban mintegy 2000 nő szolgál a seregben.

A reform keretében egy új kategóriát, az úgynevezett egyidőszakos, más néven hosszú szolgálatot is bevezettek azok számára, akik vállalják, hogy egyhuzamban 300 napot eltöltenek a hadseregben. E katonák ugyanakkor csak bizonyos fegyvernemeknél szolgálhatnak, számuk pedig nem haladhatja meg az adott évben besorozottak létszámának 15 száza-

Kevés olyan ország van Európában, melynek katonái annyit gyakorlatoznak, mint a svájciak

A svájci légierő F/A-18-asainak egyike

lékát. A többiek, a hagyományos svájci szolgálati modellt követve, először 18–21 hetet töltenek az újoncképzésen, majd évente három hétre (a tisztek négy hétre) bevonulnak, amíg le nem telik a számukra előírt szolgálati idő, vagy be nem töltik a 26. évüket. Ezt követően – 32 éves korukig – tartalékos állományba kerülnek.

Mindazonáltal a svájci hadseregnek évről évre komoly problémát okoz, hogy megfelelő létszámú újoncot vonulasson be. A fiatalok számára egyrészt már korántsem annyira vonzó a katonai pálya, másrészt egészségi állapotuk is rosszabb, mint az előző generációké. 2006-ban például a besorozandók 40 százaléka bizonyult egészségi okok (többnyire túlsúlyuk) miatt alkalmatlannak, további öt százalék pedig még a négyhetes alapkiképzést sem tudta elvégezni.

A kiképzési és logisztikai költségek csökkentése érdekében a svájci haderő csak kevés, ám annál gondosabban kiválasztott fegyvertípust rendszeresített. Erre példa, hogy katonáik (leszámítva néhány speciális alakulatot) ma már csak egyetlen karabélymodellt használnak, az

FASS 90-est (SIG SG 550). Földi telepítésű légvédelmi fegyverrendszerből ugyanakkor háromféléét is hadrendben tartanak, beleértve az amerikai Stinger svájci gyártmányú, továbbfejlesztett változatát.

1993-ban a svájci kormány 34 F/A-18 típusú vadászgépet rendelt az Amerikai Egyesült Államoktól, amelyeket – főként elektronikai rendszereiket – később átalakítottak. A pilótát támogató szoftvert is továbbfejlesztették; e modernizált eszközökből az amerikaiak is vásároltak. Svájc egyébként hagyományosan saját iparára, erőforrása-ira támaszkodik a hadifelszerelések, alkatrészek terén, ezért katonáik gyakran használnak a szabványostól eltérő felszereléseket, bár ez a tendencia az utóbbi években némileg változott.

Semleges ország lévén, Svájc hadserege nem vesz részt más országokban zajló fegyveres konfliktusokban, de az évek során számos fegyvertelen békefenntartó misszióban vállaltak szerepet szerte a világon. 1996–2001 között például ott voltak Bosznia-Hercegovinában; ez idő alatt több mint 500 katonájuk fordult meg a balkáni országban,

ahol (egyebek mellett) segédkeztek az 1996-os, 1998-as és a 2000-es választások lebonyolításában, továbbá ellátták az EBESZ-misszió szállítási és orvosi feladatait is. A svájci törzstámogató alakulat tagjait könnyen fel lehetett ismerni jellegzetes sárga baretjükéről. Valamennyien önként vállalták a külszolgálatot, legtöbbször tartalékos volt, tehát a Boszniában töltött hat hónapot követően visszatértek a civil életbe.

A svájciak másik (szintén fegyvertelen) balkáni missziója a koszovói SWISSCOY. A Suva Reka-i Casablanca-táborban települt műszaki század főként hidak helyreállításával, illetve víztisztítással foglalkozik. Svájc tagja a semleges nemzetek felügyelőbizottságának (Neutral Nations Supervisory Commission – NNSC) is, amely 1953 óta végez Észak- és Dél-Korea határán megfigyelő és ellenőrző tevékenységet, illetve kivizsgálja: megsértik-e a tűzszüneti egyezményt. Mivel az utóbbi években az NNSC feladatai jelentősen csökkentek, az alpesi ország mindössze öt főt delegál a koreai demilitarizált övezetben (Panmindzson) átlomásozó szervezetbe.

„Csendélet” a tanácskozáson

A Magyar Honvédség új afganisztáni és koszovói műveleti hozzájárulása is szóba került a NATO Katonai Bizottságának 160. – vezérkari főnöki szintű – ülésén, Brüsszelben.

Tanácskozás, rendhagyó nyitánnyal

Rendhagyó volt már a nyitány is: az egyébként féléves rendszerességgel sorra kerülő tanácskozás az afganisztáni ISAF-művelethez, majd a koszovói KFOR-művelethez csapatokkal hozzájáruló, nem NATO-országok (például Ausztrália és Új-Zéland) bevonásával folytatott megbeszéléssel vette kezdetét. Az afganisztáni ISAF-művelet helyzetének áttekintése lényeges megállapításokat hozott. Nevezetesen: a fő erőkiejtés egyik jelentős irányát az afgán biztonsági erők felkészítésének, kiképzésének kell képeznie, emellett tovább kell fejleszteni a nemzetközi szervezetekkel kialakított civil-katonai együttműködést az újjáépítési feladatok végrehajtása során. A megbeszéléseken szó volt a kábítószer-termelés elleni tevékenység fokozásáról is. A kábítószer-termelés visszaszorítása alapvetően az afgán biztonsági erők feladata, s ebben az ISAF-csapatok tevékenysége a biztosítási feladatokra szorítkozik. Ennek a helyzetnek a megváltoztatása politikai döntést és a hadműveleti terv megváltoztatását igényelné, amely csak a szövetségesek közötti politikai egyeztetést követően valósítható meg. Az afgán biztonsági erők felkészítése kapcsán megemlítendő, hogy hazánk a korábban bejelentett lépéseknek

Ray Henault tábornok, a szövetség katonai bizottságának elnöke

megfelelően – több más új műveleti hozzájárulás mellett – az év második felében, illetve 2009 elején feladatokat vállal az Afgán Nemzeti Hadsereg kiképzésében is.

A délszláv térségbeli műveletekről szólva, a résztvevők tárgyaltak a koszovói alkotmány hatályba lépéséről, illetve az ezzel kapcsolatos igen jelentős változásokról is. A változások hátterében az áll, hogy az ENSZ rendőri missziója az alkotmány elfogadásával várhatóan befejeződik, ugyanakkor az EU rendőri missziójának kiterjesztése az új ország teljes területére még nemzetközi viták keretében áll. Ennek következményeként előfordulhat, hogy Koszovóban átmeneti ideig a NATO KFOR-missziója lesz az egyedüli záloga a békés és biztonságos környezet biztosításának. Közismert, hogy a Magyar Honvédség az idén – egy manőverzászlóalj vezető nemzeti szerepének felvállalásával – ezen a hadműveleti területen is minőségileg magasabb szintű hozzájárulást valósít meg.

Az ülésen egyébként újtára indították a norfolki Szövetséges Transzformációs Parancsnokság új, a szövetség jövőképét felvázolni szándékozó kutatói kezdeményezését.

A találkozó résztvevői szót váltottak a NATO megalakulásának 60. évfordulója alkalmából a jövő évben rendezendő, francia–német szervezésű csúcstalálkozó előkészítéséről is.

Az EU katonai bizottságának elnöke,
Henri Bentégeat francia vezérezredes (jobbra)

Válságkezelés a Balkánon és Afrikában

A brit John C McColl vezérezredes (a felvételen közepén), a Szövetséges Erők európai főparancsnokának helyettese, az ALTHEA műveleti parancsnoka szerint a szerbiai elnökválasztás eredménye az EU-irányultságú erők győzelmét hozta, de a kormányalakítás lehetősége még bizonytalan.

A tábornok értékelése az Európai Unió Katonai Bizottságának vezérkari főnöki szintű brüsszeli ülésén hangzott el. A résztvevők egyebek mellett áttekintették a Bosznia-Hercegovinában folytatott ALTHEA-művelet helyzetét, érintve a NATO KFOR-műveletet is. John C McColl vezérezredes elmondta, a koszovói függetlenség kikiáltása eddig nem volt jelentős hatással Boszniára. Véleménye szerint a nemzetközi közönségnek folytatnia kell a segítségnyújtást, a tanácsadást és a felügyeletet. A műveleti parancsnok megjegyezte, hogy a Bosznia-Hercegovinában működő EUFOR létszámának további csökken-

Az MTI jelentése szerint az EU-tagállamok védelmi minisztereinek brüsszeli – a külügyminiszteri ülés keretében tartott – tanácskozásán úgy döntöttek, hogy lépéseket tesznek az afganisztáni és a csádi műveletekhez szükséges helikopterkapacitás bővítésére. E műveletekben krónikus a szállítóhelikopterek hiánya.

Magyar manőveralegység Szarajevóban

tése jelenleg nincs napirenden. Mint ismeretes, a Szarajevóban települt EUFOR-manőverászlóalj részeként tevékenykedik a magyar manőverszázad, amelynek részvételét hazánk a művelet lezárásáig tervezi.

A másik nagy uniós válságkezelő katonai műveletről (EUFOR TCHAD/RCA – tevékenységi területe Kelet-Csád és a Közép-afrikai Köztársaság északi területei) az ír Patrick Nash altábornagy, a művelet parancsnoka adott tájékoztatást. Szólt arról, hogy az

előkészítés és a telepítés során késedelmet szenvedő európai erők a teljes műveleti készenlét elérését június vége előtt tervezik. Jelezte, hogy az EUFOR telepítését a polgári lakosság pozitívan fogadta, a jelenlét stabilizáló hatású. Új fejlemény, hogy Oroszország hivatalosan is szállítóhelikoptereket ajánlott fel a műveletbe. Tegyük hozzá: a Magyar Honvédség három törzstisztje is részt vesz a műveletben, ők a Párizs melletti Mont Valerien-ben települt műveleti parancsnokságon szolgálnak.

Nagyszű tudós, erélyes és előrelátó uralkodó volt, vitéz katona, elméletileg is képzett, higgadt hadvezér, gyakorlati érzékel megáldott szervező... hadvezetési módszere nem volt merev, hanem a kínáló helyzetekhez és az adott térszínhez alkalmazkodott. Hadműveleteinek súlypontja a várharok körül volt. Ügyes felvonulásokkal, a nagy véráldozatokkal járó csaták okos elkerülésével, előre, bölcsen kiszámított helyzetek megteremtésével és erélyes kihasználásával érte el céljait és döntötte el háborúit... uralkodása alatt majdnem 29 évig hadakozott s ezalatt összesen 16 háborút viselt, belföldön a pártoskodók, külföldön pedig a törökök, csehek, osztrákok és lengyelek ellen. (...) Nagy szervezőképességgel alapította meg... zsoldos hadseregét, az akkor még szokatlan, állandó hivatásos hadsereg képében.”

Mátyás arcképe 1470 körül

újabb kérdéssel válaszolhatunk. A feudális anarchia, az ország tartományokra bomlása, az állam egységes

A Török Birodalomban akkoriban az a II. (Hódító) Mohamed szultán uralkodott (1451–1481), aki 1453-ban elfoglalta Bizáncot, aki három évvel később katonái élén futni kényszerült Nándorfehérvár alól, s akit a török történészek „az Oszmán Birodalom igazi megalapítója”-ként tartanak számon.

Rázsó Gyula írta „Hunyadi Mátyás török politikája” című tanulmányában (Emlékkönyv Mátyás király halálának 500. évfordulójára, Zrínyi Kiadó, Budapest, 1990.), hogy a hódítások nyomán létrejött hatalmas, heterogén

Hunyadi Mátyás, a hadvezér (1.)

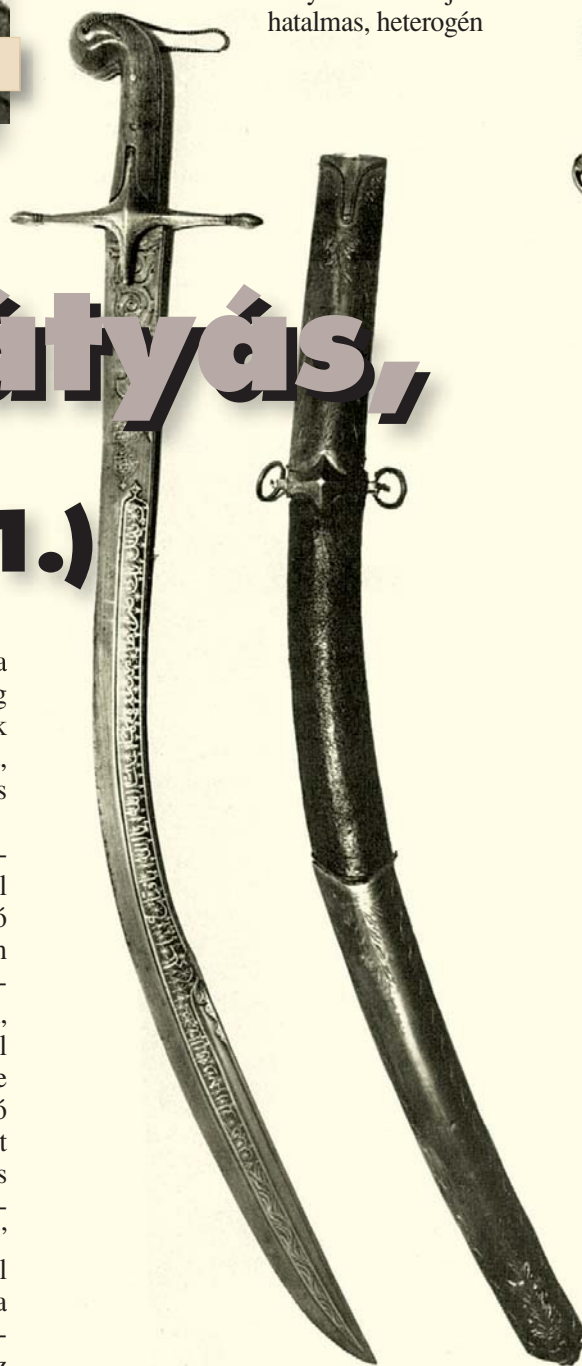
A mára már talán kissé elfeledett, ugyanakkor a magyar hadtörténetírás klasszikusaként számon tartott hadtörténész, akadémikus, Markó Árpád (1885–1966) írta az idézett sorokat Hunyadi Mátyás királyról.

A nagy király uralkodásának 32 éve alatt (1458–1490) – olvashattuk az imént – majdnem 29 évig hadakozott. Háborúit, főként pedig e háborúk irányát, célját, sokan és sokféle szempontból bírálták a kortársak és a történészek közül.

I. Mátyásnak hadakoznia kellett „belföldön a pártoskodók” ellen, mert központosított monarchia megvalósítására törekedett. Ám mivel – állították sokan – a központosítás megvalósításához a kor Magyarországon hiányoztak a megfelelő társadalmi, gazdasági feltételek, kérdés, hogy centralizációkísérletével Mátyás nem ártott-e az országnak? Teke Zsuzsa történész ezt írta e téma kapcsán: „Erre a kérdésre csak egy

irányításának a hiánya nem ártott volna ennél sokkal többet? S ha ehhez még hozzávesszük, hogy az ország a török részéről állandó fenyegetettségben élt, akkor nem vonhatjuk kétségbe Mátyás kísérletének jogosságát.”

Ami az oszmán hatalmat illeti: a kortársak azt várták Mátyástól, hogy a törökkel szemben folytassa atyja aktív, támadó politikáját, s a történészek közül is nem egy a szemére veti ennek hiányát. Csak hogy I. Mátyás király tisztában volt azzal, hogy Magyarország erre a maga erejéből nem képes. A közel egy esztendeje elhunyt kitűnő hadtörténész, Rázsó Gyula írta, hogy Mátyás többször is utalt erre leveleiben: „a török nekem örökös ellenségem... S ha erőnket összehasonlítom, ezek bizonyosan nem egyenlők.” Az pedig már az 1460-as évek közepétől nyilvánvalóvá lett számára, hogy a különböző érdekektől megosztott keresztény európai államok nem vehetők rá az oszmán hatalom elleni összefogásra.

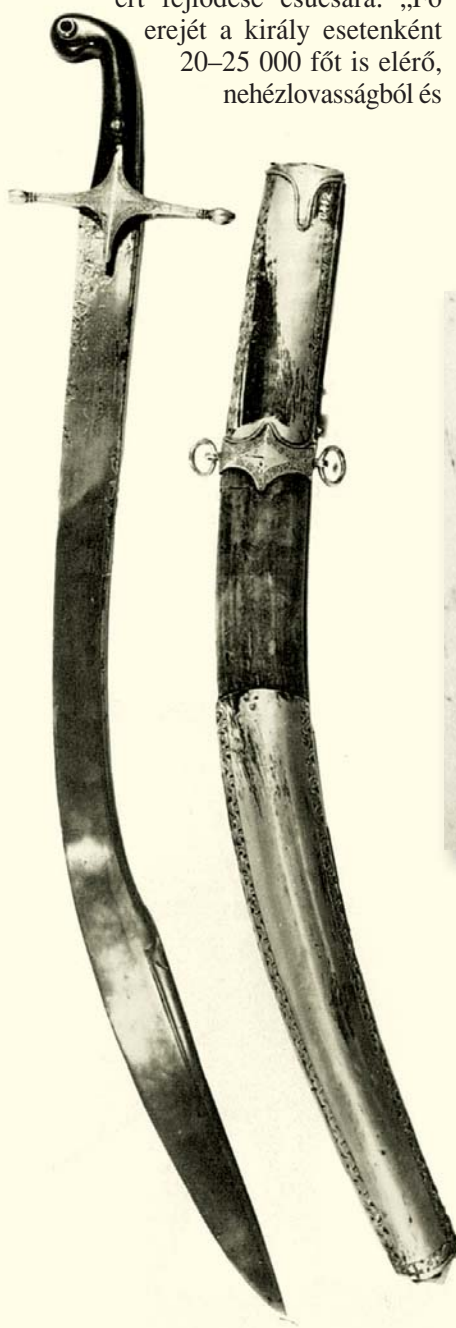
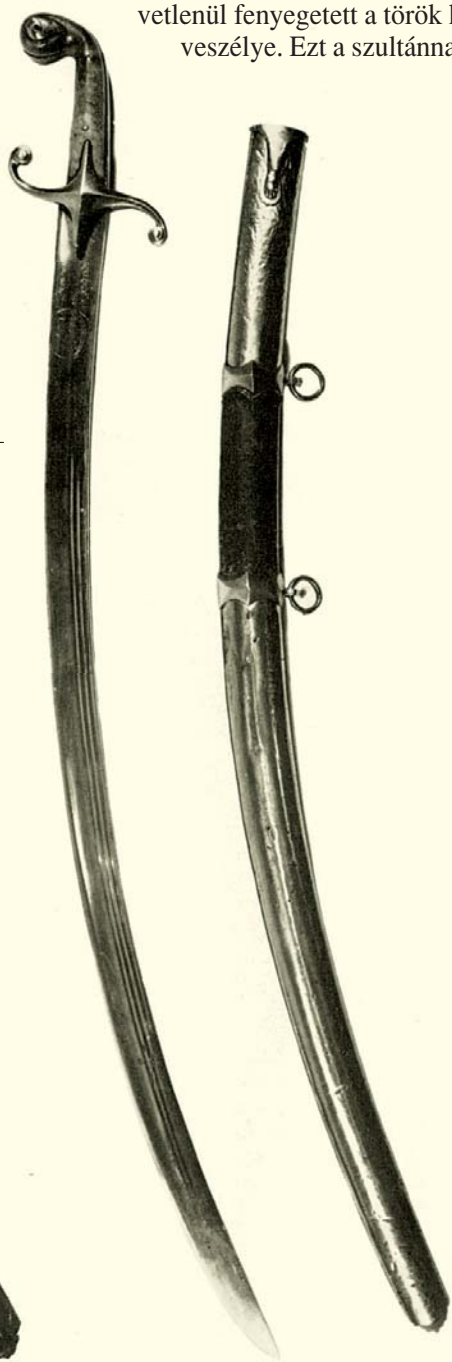

birodalmát a kor leghatékonyabb kormányzata kovácsolta egységes, jól szervezett birodalommá. „Ennél is többet jelentett azonban, hogy a törökök ekkor Európa legnagyobb létszámú és leghatékonyabb, legjobban vezetett és kézben tartott fegyveres erejével rendelkeztek. (...) Mátyás Magyarországnak az akkori világ talán legnagyobb katonai hatalmával szemben kellett megőriznie függetlenségét.” Ugyanakkor Rázsó Gyula hangsúlyozta azt is: „véleményünk szerint a XV. század második felében Magyarország nem tartozott és nem is tartozhatott azon országok közé, amelyeket közvetlenül fenyegetett a török hódítás veszélye. Ezt a szultánnak,

aki kitűnő hírszerző szolgálattal rendelkezett, kétségtelenül fel kellett ismernie. Magyarország túlságosan messze volt az Oszmán Birodalom központjából, erős hadsereg védte, s körülötte a kétfelé adózó hűbéres országok, a román fejedelemségek, s eleinte Szerbia és Bosznia, nehezen áttörhető védőgyűrűt alkottak. Elfoglalása, vagy akárcsak érezhető meggyengítése, bizonytalan vállalkozásnak látszott...”

Mátyás hadseregéről írva Rázsó Gyula hangsúlyozta, hogy a feudális magyar hadsereg az ő uralkodása alatt ért fejlődése csúcsára. „Fő erejét a király esetenként 20–25 000 főt is elérő, nehézlovasságból és

cseh típusú gyalogságból álló zsoldos csapatai alkották. Mátyás hadserege minőségét tekintve Európa legjobb fegyveres erői sorába tartozott. Jól vezetett, fegyelmezett, sokoldalú, többféle feladat megoldására alkalmas sereggé fejlődött, amely mind az oszmánokkal, mind nyugati típusú ellenfeleivel szemben a siker reményében vehette fel a harcot. A törökhöz hasonlóan legsikeresebb, főleg nyugati hadsereg ellen alkalmazott harcmódja az ellenfél erőforrásait kimerítő portyázások rendszere volt, de jó teljesítményt nyújtott a várharokban, valamint – inkább a törökkel szemben – a nyílt összecsapásokban is. Tartós hadászati sikert azonban egyik ellenfelével szemben sem sikerült elérnie. Ezt egyfelől a magyar állam korlátozott anyagi és katonai potenciálja, másfelől a magyar hadsereg bizonyos szerkezeti fogyatékosságai – a nehézlovasság nem kielé-

Török lovas szablyák

Hódító Mohamed szultán

gítő létszáma, valamint a csatadöntő, svájci típusú gyalogság hiánya – tették lehetetlenné. Magyarország a hadsereg létszámát és hadművészeti sajátosságait tekintve tehát az oszmánokkal szemben aktív védelemre, nyugati ellenfeleivel szemben korlátozott célú támadó hadműveletekre vállalkozhatott reálisan.”

(Hogy mit is jelentett és mennyire eredményes volt Mátyás harcmódja, „az ellenfél erőforrásait kimerítő portyázások rendszere”, azt e cikk második részében olvashatják majd, egy olyan hadicsel kapcsán, amelyet a hadtörténelemben páratlanul álló esetenként tart nyilván a magyar hadtörténetírás.)

„Égi képességeink” fej

Acseh kormány jelképes áron ajánlotta fel hazánknak L-159-eseit – derült ki egy közelmúltban rendezett szakmai konferencián. Cikkünkben az elhangzottakból idézünk, különös tekintettel arra, hogy a fennállásának 70. évfordulóját ünneplő magyar légierő fejlődésének lehetőségeiről volt szó a rendezvényen.

Az új típusú kihívások és fenyegetések, továbbá a NATO és az Európai Unió nemzetközi szerepvállalásai következtében felértékelődött a légierő

szerpe. Az utóbbi évek tapasztalatai azt mutatják, hogy megnőtt a stratégiai légi szállítási képesség jelentősége, míg a művelési területek extrém viszonyai nélkülözhetetlenné tették a helikoptereket. Ezen a két területen azonban a NATO és az EU egyaránt komoly kihívásokkal küzd, ami jelentősen befolyásolja az említett szervezetek művelési képességeit, hatékonyságát. A problémák kezelésére számos olyan kezdeményezés született, melyekben hazánk is szerepet vállal. Ezek egyike a stratégiai légi szállítás átmeneti megoldását

célzó SALIS-egyezmény; a 2006. március 23-án aláírt szerződés értelmében a 2000 órás NATO-keretből évente 25 órán keresztül áll rendelkezésünkre két An-124 Ruszlán típusú óriás szállítórepülőgép.

Magyarország csatlakozott a NATO stratégiai légi szállítási képességének kialakítását célzó programhoz is, melynek keretében Pápán fő művelési bázist biztosítunk a szövetség C-17-es flottájának, továbbá a kiszolgáló és üzemelte-

A honvédelmi miniszter a magyar pilóták repült idejének növelése érdekében (több más lehetőség mellett) elképzelhetőnek tartja 12-14, minimális repült órával rendelkező, alacsony üzemeltetési költségű L-159-es kiképző- és gyakorló-gép megvásárlását.

A cseh kormány L-159-eseket ajánlott fel Magyarországnak, jelképes áron

A Gripen vadászgépekkel hosszú távon számolhat a magyar légierő

tött bérleti megállapodásban rögzített repült idő növelése. Szakmai szempontból legelőnyösebbnek mégis a cseh kormány ajánlata tűnik, melynek értelmében Prága minimális repült órával rendelkező, alacsony üzemeltetési költségű L-159-es kiképző- és gyakorló-gépeket adna el jelképes áron Magyarországnak, a tervek szerint 12-14 darabot. Ez a típus alkalmas lenne a hiányzó repült idő részbeni pótlására, a pilóták képességeinek szinten tartására, illetve a repülési gyakorlat elmélyítésére.

FORGÓSZÁRNYAS-TERVEK

Hasonlóan nagy feladat lesz egy modern helikopterflotta kialakítása, hiszen Mi-8-asaink technikailag elavultak, további ipari javításuk és korszerűsítésük (elsősorban az úgynevezett élettartamkorlátozások miatt) nem lehetséges. A jövőben tehát már csak a Mi-17-esekre számíthatunk, melyeken a tervek szerint 2008–2009-ben elvégeztetjük a szükséges nagyjavításokat, öt helikopteren pedig a modernizációs munkákat, mintegy ötmilliárd forintnyi értékben. Legkésőbb 2014-ig azonban tíz új, közepes szállítóhelikopter beszerzésére van szükség. A Magyar Honvédség nyolc Mi-24-es harci helikopter modernizációját is tervezi, melynek nyomán a modellt akár 2020-ig is hadrendben tarthatjuk.

Nem húzza viszont ilyen sokáig a légierő kötelékében a 2002–2003-ban felújított öt An-26-os szállító-repülő-

mint a JAS-39EBS HU Gripen típusú vadászgépek beszerzésével; utóbbi üzlet legalább 30 esztendőre jelent megoldást a magyar légierő számára, hiszen egy olyan többfeladatú harcászati repülő áll hadrendbe a közeljövőben, amely korlátozás nélkül képes együttműködni más NATO-tagországok gépeivel. Magyarország egyébként már fel is ajánlott két géppárt a NATO és az EU műveleteihez.

A Gripenek rendszerbe állításával párhuzamosan megkezdtek tizenhat MiG-29-es, illetve kilenc L-39-es hadrendből történő kivonásának előkészületeit; a folyamat (a tervek szerint) 2009 végén fejeződik be. Ugyanakkor a magyar légierő ama sajátossága, hogy harcászati repülőgépeit bérlő, korlátozza a rendelkezésre álló éves repülési időt. Ezért a lízing-szerződés lejártáig kiegészítő repülési időre van szükség, melynek biztosítására számos megoldás kínálkozik. Szóba került például a MiG-ek további rendszerben tartása, illetve a svédekkel kö-

tő személyzetnek. Felajánlottunk továbbá 2-2 harci és szállítóhelikoptert a NATO afganisztáni műveletéhez, amennyiben a szövetség segít a gépek felújításában és modernizálásában, továbbá telepíthetőségük és fenntarthatóságuk kialakításában.

ÚJ GÉPTÍPUS A HORIZONTON

A légierő modernizálása tehát alapvető fontosságú, s a folyamat már Magyarországon is elkezdődött, a Kanadában végzett pilóták alapképzésével, vala-

i lesztése

HAZAI PÁLYA*modernizáció*

A KUB-rendszer továbbra is fontos része a földi telepítésű légvédelemnek

Hazánk további Mistralok beszerzését tervezi

gép. Bár kapacitásukat maximálisan kihasználják, a haderő jelenlegi missziós szerepvállalásai mellett a nagy távolságú szállítások ezzel a típussal csak jelentős kompromisszumok árán, ugyanakkor alacsony hatékonysággal hajthatók végre. Tekintettel arra, hogy a légi szállítási feladatok várhatóan nem csökkennek, elkerülhetetlen az An-26-osok korszerűsítése, 2010 után pedig az új gépek beszerzése.

A RADARBERUHÁZÁSRÓL

Ugyancsak sarkalatos kérdés a háromdimenziós radarok ügye, melyek közül a harmadik (a Pécs fölötti Tubes-hegyre tervezett) még mindig nem készült el. A megvalósítás üteme több tényezőtől függ (például az építési engedélyről folyó pertől, illetve a helyi társadalom beleegyezésétől). Mivel a beruházás már most késésben van az eredeti ütemezéshez képest, komoly többletköltségekkel kell számolnia a tárcának; ez az összeg a következő években elérheti a 32 milliárd forintot is.

A földi telepítésű légvédelmi rendszerek modernizációja szintén nagy hangsúlyt kap, amit az is bizonyít, hogy kifejlesztették, majd rendszeresítették azokat a mobil tűzvezetési pontokat, amelyek nélkülözhetetlenek a Mistral-2-szakaszok automatizált szövetséges légvédelmi vezetési rendszerben történő alkalmazásához, az ütegszintű harcvezetési pontok biztosítása céljából pedig a tárca közbeszerzési eljárást kezdeményezett. Magyarország egyébként 2011–2014 között 140 Mistral rakéta beszerzését tervezi, a szovjet gyártmányú KUB-rendszert pedig 2016-ig tartaná hadrendben.

TÖRTÉNETI EMLÉKHELY LESZ?

A magyar békefenntartók emlékére

A Pákozdi melletti Mészeg-hegyen immár teljes pompájában ragyog a magyar békefenntartók emlékműve, melynek alapkövét három évvel ezelőtt helyezték el.

Tavaly – az emlékmű kialakításának első ütemében – elkészült a hősi halottak neveit tartalmazó csiszolt, fekete gránittömb, mára pedig az alkotás elnyerte végső formáját, köszönhetően a széles körű összefogásnak. Felavatására a magyar békefenntartók napja (május 27.) alkalmából szervezett ceremónián került sor. A rendezvény szónokai felidéztek a magyar békefenntartás jelentősebb állomásait a kezdetektől (az 1897. évi kretai szerepvállalástól) napjainkig éppen úgy, mint az emlékmű – a katonai emlékhely – létrehozásának körülményeit. És persze az is elhangzott: a magyar katonák jelenleg három földrészen, tizenhárom országban teljesítenek szolgálatot, hozzájárulva ezzel a nemzetközi bizalom és biztonság erősödéséhez. Részvételük kiemelkedő jelentőségű a boszniai, a koszovói, valamint a ciprusi válság rendezésében, de ott vannak Irakban és Afganisztánban is. A nemzetközi békefenntartás, a vál-

ságkezelés a Magyar Honvédség fontos és sikeres feladata lett.

Ami a pákozdi katonai emlékhelyet illeti, története 2002 óta íródik. A most felavatott emlékmű, Hajagos Károly alkotása – az 1848/49-es forradalom és szabadságharc eseményeit bemutató kiállításal, valamint a Don-kanyarnál 1943-ban elesettek tiszteletére emelt kápolnával – méltó emléket állít a magyar katonáknak.

Az emlékhely koncepciójának kidolgozásán és megvalósításán a Honvédség és Társadalom Baráti Kör tíz esztendővel ezelőtt kezdett dolgozni. Az pedig mindenképpen a kezdeményezők, az emlékmű létrehozásához adományokkal hozzájáruló missziós katonák, nemkülönben a helyszínre látogatók öröme szolgálhat, hogy a Nemzeti Emlékhely- és Kegyeleti Bizottság a közelmúltban bejelentette: a pákozdi katonai emlékhelyet a történeti emlékhelyek sorába javasolja. Tegyük hozzá: az ügyben a végső szót az Országgyűlés mondja ki.

Az elnök embere

Állami, katonai ünnepségeken gyakran láthatunk egy tábornokot a köztársasági elnök kíséretében, sőt esetenként a képviseletében is. Ilyenkor a protokoll szerint a közjogi méltóságok után őt, a szárnysegédet üdvözlük.

De mi is valójában a szárnysegédi „intézmény” – másképp megfogalmazva: a Köztársasági Elnöki Hivatal katonai főosztályának vezetője –, s egyáltalán, az államfőnek milyen szerepe van a honvédség életében? A kérdés megválaszolására a beosztást három hónapja betöltő Palásti Ferenc dandártábornokot kértük meg, aki (mint az a későbbiekből kiderül) katonai pályafutása eddigi legnagyobb megtiszteltetésének és kihívásának tekinti a funkciót.

Nos, az alapot a Magyar Köztársaság alkotmánya biztosítja, amelynek értelmében a köztársasági elnök egyben a Magyar Honvédség főparancsnoka is. Az e feladatának ellátásához szükséges háttérrel, előkészítő munkát biztosítja a katonai főosztály, a szárnysegéd. Hivatalosan fogalmaz-

va: az államfő főparancsnoki funkciójából eredő feladatok ellátásához információt gyűjtenek, elemzéseket végeznek, és egyeztetéseket készítenek elő az illetékes szervekkel, szervezetekkel. Kapcsolatot tartanak az Országgyűlés honvédelmi és rendészeti bizottságával, valamint a Honvédelmi Minisztérium és a HM Honvéd Vezérkar legfelsőbb vezetésével. A köztársasági elnök tájékoztatása érdekében folyamatosan figyelemmel kísérik az ország védelmi-igazgatási rendszerének alakulását, a Magyar Honvédségben zajló folyamatokat. Egy esetleges szükségállapot kihirdetésekor részt vesznek a Magyar Honvédségre vonatkozó intézkedések kidolgozásában. A katonai főosztály szervezi az államfő katonai alakulatoknál tett itthoni és missziós látogatásait, figyelemmel kíséri a honvéde-

lemmel kapcsolatos jogalkotást, s a szárnysegéd a köztársasági elnök mellett – vagy képviseletében – ellátja a katonai protokolláris feladatokat is.

A felsorolt (akár az internetről is letölthető) „száraz” információk mellett tudom, hogy az ördög a részletekben lakozik, ezért számtalan kérdés fogalmazódik meg bennem, miközben felfelé caplatok a Várba. A Sándor-palotát a budavári sikló felől közelítem meg, s egy dolog azonnal szembetűnik. Ha még sohasem jártam volna az elnöki hivatalban, akkor is tudnám (mint minden ideérkező turista), hogy hol „lakik” a szárnysegéd, mert az első, amit meglátok a siklóból kilépve, az a Sándor-palota egyik földszinti ablakába kitett, a Magyar Honvédség címerével ellátott, asztali nemzeti zászló. Bár ez már jelez valamit, azért odabent először azt kér-

dezem Palásti tábornoktól: vajon a szárnysegéd a Magyar Honvédséget képviseli a Sándor-palotában, vagy az államelnököt a hadseregnél?

– Is-is – hangzik a lakonikus válasz. Mivel törvényelőkészítő munka figyelemmel kísérésével, protokolláris és kinevezési kérdésekkel is foglalkozik a főosztály, evidens, hogy egyfajta katalizátorszerepet tölt be. Magyarázatából világossá válik, hogy az elnök szerepe nem csupán protokolláris, nagy figyelmet fordít a honvédelemmel kapcsolatos aktuális feladatokra is. Ezért nélkülözhetetlen az együttműködéssel a korrekt, napi és „vice versa” kapcsolat.

– *És Sólyom László hogyan viszonyul a honvédelemhez, a hadsereghez?*

– Kitüntetett figyelmet fordít rá – csakúgy, mint a rendvédelmi szervek-

re –, hangzik a válasz, és ezt példaként is illusztrálja Palásti Ferenc.

– Az elnök úr nagy figyelmet fordít a honvédelemmel kapcsolatos törvény-előkészítő munkára, a honvédség mindenkorai problémáira, és ha csak teheti, személyében is demonstrál ezek mellett. Kitüntetett figyelmet szán arra, hogy a tábornokok kinevezését személyesen adja át az elnöki palotában, s egyéb hivatalos vagy magánprogramja során sem „feledkezik meg” a hadseregről – a katonáról. Legutóbb például, Nógrád megyei látogatását követően, ezért is helyezte el a megemlékezés koszorúját Hejcéen, a szlovák katonai repülőgép-tragédia áldozatainak emlékművénel; de más esetben is igyekszik úgy szervezni a programját, hogy amerre jár, a közelben lévő katonai alakulatot is meglátogathassa.

– *Kézenfekvő a következő kérdés is: a „friss” szárnysegéd hogyan illeszkedett be új szerepkörébe, hogy érzi magát a bőrében?*

– Felemásan – mondja Palásti tábornok. – Természetesen, amikor reggelente munkába jövet, az alsó rakpartról megpillantom a Sándor-palotát, jóleső érzéssel tölt el, hogy ott a munkahelyem, ugyanakkor (főleg a kezdetekben) ott motoszkált bennem a gondolat is: meg tudok-e felelni az elvárásoknak? A fogadtatás azonban minden várakozásomat felülmúlta, az egész elnöki hivatalban olyan a légkör, olyan segítőkészek a régebb óta ott dolgozók, hogy nem volt nehéz beilleszkedni.

A rakpartról jut eszembe: Palásti tábornok Ceglédről jár be nap mint nap a munkahelyére, s ez így volt az

A köztársasági elnök képviselésében

HAZAI PÁLYA

Szárnysegéd

elmúlt években is, amióta Budapes-
ten dolgozik.

– Ebben az értelemben „röghöz kötött” vagyok – mondja –, el sem tudnám képzelni, hogy máshol éljek. Más a munka és más a magánélet. Otthon a szomszédjaimnak – szobafestő, asztalos, iskolaigazgató – hosszú évek óta „a Feri” vagyok, s úgy élünk együtt, mint mindenki más. Legutóbb például, amíg a nejem és a

fiúk főztek, mi kaput vágunk a kerítésen, hogy könnyebben átjárhassunk egymáshoz. (Elmond egy anekdotát is erről. Egyszer telefonon hívta a vezérkari főnök, s ő, ahogy illik, ezzel kezdte: Palásti tábornok jelentkezem. – Na, ez a Feri gyerek sem semmi, ugyanolyan „lökött” mint mi – mondta később egyik szomszédja a feleségének – képzelj el, tábornokként mutatkozott be a telefonban.

– És az „új barátok”?

– Ez érdekes kérdés. Természetesen – mint minden ilyen esetben – előkerültek eddig nem ismert „gyermekkori barátok” is, miután kineveztek. De ez talán érthető is. Viszont immúnis vagyok ezen a téren, s ezt katonai pályafutásom legelső, kalocsai kollégáimnak köszönhetem – mondja, miközben az egyik polcra levesz egy valami nagyon nem a Sándor-palota főosztályvezetői irodájába való dolgot. Egy

kartonból kivágott visszapillantó tükröt. – Első munkatársaimtól kaptam, amikor új funkcióba kerültem, azzal a nem titkolt „intellemmel”, hogy bárhová is vet a sors, vagy az előljáró „jóindulata”, sohase felejtsem el, honnan jöttem. Minden eddigi beosztásomba elkísért ez az ajándék, s ma is megpróbálok ennek szellemében dolgozni.

Márpedig beosztása az elmúlt huszonhárom évben volt bőven. Az elsőől (lövész kiképző) kezdve, a dandár személyügyi alosztályvezetőin keresztül a vezérkari főnöki titkárságvezetőségig, majd legutóbb a HM személyügyi főosztályvezetőiig. Aprópó, „személyügy”. Csaknem egész életét erre a szakmára tette fel. A belgiumi, amerikai, olaszországi és hazai tanfolyamok mellett végzettségét – az államigazgatási főiskolán túl – a szegedi és a pécsi tudományegyetemeken szerezte meg. S akik az elmúlt évtizedekben mindezek elérésében segítettek neki: orvos-asszisztens felesége, aki jelenleg főiskolán tanul, szociális munkás szakon, az egyetemen politológiát hallgató fia, és a középiskolában környezetvédelmi szakot választó lánya.

2003 november: Palásti tábornok (balról a negyedik) Irakban

14ónap

aditréning

HAZAI PÁLYA

összefoglaló

OPERATION COUNTER STRIKE

A ZMNE Bolyai János Katonai Műszaki Kar közlekedésmérnöki szakának végzős hallgatói új, virtuális terepre merészkedtek. A 64. Boczonádi Szabó József Logisztikai és Támogató Ezred közlekedéskoordináló századával – mint több hallgató leendő első munkahelyével – összefogva egy NATO-művelet szállítási feladatait gyakorolták. A maga nemében is új gyakorlaton a hallgatók reakcióit is alaposan tesztelték, s erre remek eszköz volt a szállítási feladatok végrehajtását végző repülőgépek számának folyamatos csökkentése, amely természetesen a tervek azonnali (akár éjszakába is nyúló) átdolgozását jelentette. (Trautmann Balázs)

CLEVER FERRET 2008

Olaszország Gemona del Friuli tartományában (Udine közelében) zajlik a Multinational Land Force (MLF – többnemzeti szárazföldi kötelék) Clever Ferret 2008 elnevezésű harcászati és törzsvetési gyakorlata. A június 28-ig tartó program során a részt vevő olasz, szlovén és magyar katonák a válságreakáló műveletek tervezését, vezetését, illetve a végrehajtás fortélyait gyakorolják. (Tabiné Darabos Anna százados)

IRÁNY AMERIKA!

Szentendrén, az MH Központi Kiképzőbázison IMET-felmérésre (International Military and Education Training – nemzetközi katonai oktatási és kiképzési program) került sor, amelyre a Magyar Honvédség számos alakulatától érkeztek azok a katonák, akik a jövőben – parancsnokaik javaslatára, betöltendő beosztásuknak megfelelően – részt vehetnek különböző képzésekben az Amerikai Egyesült Államokban. A program Magyarországon 1991-ben indult; évente 100-120 fő folytat tanulmányokat az államokban ennek keretében; ez jelentős létszám, mivel a 75-80 százalékát teszi ki a Magyar Honvédség külföldi beiskolázásainak. (www.hm.gov.hu)

nyokat az államokban ennek keretében; ez jelentős létszám, mivel a 75-80 százalékát teszi ki a Magyar Honvédség külföldi beiskolázásainak. (www.hm.gov.hu)

KIKÉPZŐK FELKÉSZÍTÉSE

Az MH 5. Bocskai István Lövészandár 2. lövészsorozatának tiszthelyettesei tizenkét hetes kiképzésen vesznek részt Hódmezővásárhelyen. Az elméleti és gyakorlati oktatás

során a lövészraj-parancsnokok megtanulják a békétámogatás általános alapelveit, főbb eljárásmodjait, valamint a békefenntartói kiképzési foglalkozások levezetésének módszereit. A programot a brit hadseregben, a békétámogató műveletek kiképzőinek felkészítéséhez kialakított tematika alapján állították össze. (Szanda Zsolt százados)

Black River 2008

A szentesi MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Zászlóalj Tisza- és Kurca-parti vízi gyakorlóterein zajlott az MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő-zászlóalj Black River 2008 elnevezésű gyakorlata. A felderítők a nyílt vízi és mocsaras területen történő tájékozódást, a folyóakadályok leküzdését, valamint az alapvető túlélési technikák alkalmazását gyakorolták. (Juhász László százados – Fotó: Galovtsik Gábor)

LOGICAL DECISION 2008

Német és belga „vendégszereplőkkel” tarkított gyakorlatot rendezett május 18. és 25. között a MH 86. Szolnok Helikopterbázis. A magyar Mi-24 Hind harci, illetve Mi-8 és Mi-17 Híp szállítóhelikopterek mellett két belga Agusta A-109HO és két német MBB Bo-105 is részt vett a programokban. Az éjjellátó szemüvegekkel is végrehajtott repülések mellett kiemelhető az egyhetes gyakorlat utolsó mozzanata: 22-én, Táborfalván,

többnemzeti kötelékben közvetlen légi támogatást gyakoroltak, a Szolnokról érkezett előretolt légiirányítók vezetésével. (Trautmann Balázs – Fotó: Galovtsik Gábor)

„Vendégmarasztaló” stratégia

Munkaerő-piaci körkép, korfa – ilyen és ezekhez hasonló, jobbára a civil szférában mindennapos kifejezések sorjáznak a Magyar Honvédség új humánstratégiájában. Abban a – a miniszter kézjegyével ellátott – hivatalos dokumentumban, amely cseppet sem hivatalosan fogalmazza meg, kiket és milyen posztokra vár a haderő, és milyen pályaképet ajánl fel nekik.

A korábbi – öt esztendeje napvilágot látott – dokumentum sem szűkölködött a precíz szakmai gondolatokban. Csakhogy valóban eltelt fél évtized, és tavaly lezárult az önkéntes szolgálaton alapuló, nemzetközi műveletekben is részt vállalni képes haderő egy évtizedet átölelő újabbkori átalakítása.

Manapság már senki sem kapja fel a fejét azt hallva, olvasva, hogy a speciális közszolgálatot ellátó szervezet, a honvédség nemcsak hogy nemzetközi sikereket arat békemissziós fellépéseivel, hanem úgy általában itthon is, a közvélemény elismeréseként, előkelő helyen áll a különféle intézményeket

rangsoroló kutatási listákon. Az új humánstratégiát kidolgozó szakembergárda vezetője – dr. Lakatos László vezérőrnagy, a honvédelmi tárca tervezési és koordinációs főosztályának első embere – a civil olvasónak is információt adó kommentárként fűzte hozzá, hogy bár a 2003-as humánstratégia megalapozott jövőképet adott a haderő akkori humánpolitikai céljainak eléréséhez, ám az eredetileg tervszemben nem 2006-ban, hanem már 2004-ben áttértünk az önkéntes haderőre, teljesen más lett a minisztérium, a haderő felépítése, több mint tízezerrel csökkent a honvédelmi tárca, illetve a honvédség létszáma, megvál-

tozott a hivatásos és a szerződéses katonák aránya, és még inkább, mint eddig, a csapatoknál foglalkoztatottak állnak a „rivaldafényben”.

A jelenlegi 24–26 ezer fős honvédség más állományösszetételt, más karrierpályát igényel, mint az öt évvel ezelőtti, közel harmincötézes haderő. Márpedig bármely humánstratégiától is csak azt várhatjuk el, hogy a mindenkor haderő érdekeit szolgálja. Most például azt – s ez nem számít újdonságnak –, hogy a hivatásos tiszti, tiszthelyettesi karrier még inkább kiszámítható pályaképet jelentsen: a tiszti (egyetemi), illetve a tiszthelyettesi (tiszthelyettesképző) képzéstől a szol-

gálati nyugdíj eléréséig, adjon lehetőséget az élethosszig tartó tanulásra, tehát arra, hogy aki beosztásából és rendfokozatából tovább akar lépni, a legkülönbébb itthoni és külföldi tanfolyami képzéseken szerezhessen új és új ismereteket, képzettséget.

A szerződéses légénységi állományba tartozók esetében pedig – és ez mostanság már olyan természetes, mint a déli harangszó – az szolgálja a honvédség érdekeit, ha az eddigieknél hatékonyabb, „vendégmarasztaló” szisztéma latba vetésével éri el a haderő, hogy a szerződéses katona minimum két (de inkább három) ötéves ciklust vállaljon. Ehhez érdekeltté kell tennünk őket – mondta a főosztályvezető –, egyrészt a civil munkaerő-piaci bérekkel szemben versenyképes illetményekkel és más juttatásokkal, másrészt pedig a számukra kidolgozott előmeneteli rendszerrel, akár tizenöt évre szóló pályaképpel. Azt hozzá kell tennem – ad rövid munkaerő-piaci helyzetképet a főosztályvezető –, hogy toborzási, utánpótlási szempontból az ország keleti részében mutatko-

zik több szabad munkaerő. Ám rendszeresen elemeznünk kell: a munkanélküliek körében, avagy a kvalifikált munkaerőt képviselők között kell-e verbuválnunk? Ismét utalok arra, hogy az elsődleges szempont a hadsereg igénye. S ha mondjuk kvalifikált jelentkezőkről van szó, akkor őket is motiválni kell – piacképes fizetéssel, a lehető legjobb ellátással, a leendő profi katonának kijáró kiképzéssel. Lakatos László tábornok – aki katonai karrierjét egy rakétaezrednél hadnagyként, ütegparancsnokként kezdte – személy szerint is vallja: bárki és bármely katonai pályamodellt választva lépjen is be a szolgálatot vállalók körébe, annak legalább olyan sikerélményt kell megélnie, mint a civil életben a sikert elérő beosztottaknak, vezetőknek.

A humánügyek stratégiái a megmondható, hogy a hadseregek szervezete, alkalmazott technikai alapvetően meghatározzák: hány és milyen generációba tartozó pályakezdő, vagy évek szakmai és parancsnoki tapasztalataival rendelkező embert foglalkoztassanak

hivatásos katonaként, közülük is tisztként, tiszthelyettesként, és hogy hány szerződéses katonára, közalkalmazott-ra, köztisztviselőre van szükség. A többparancsnokságos rendszer például jóval több tisztet igényelt és kevesebb szerződéses katonát. Ezért tehát nem csupán egy új vezetési szisztéma megteremtésének szempontjából volt jelentős lépés az MH Összhaderőnemi Parancsnokság létrehozása a korábbi hat parancsnokság helyett. Ami a rendszerben lévő haditechnikát és működtetésének létszámigényét illeti, a szovjet technika kiszolgáló személyzete, és kiképzésük a kiszolgálására, alapvetően tiszti és tiszthelyettesi orieantációjú

Lakatos László: Bárki és bármely katonai pályamodellt választva lépjen is be a szolgálatot vállalók körébe, annak legalább olyan sikerélményt kell megélnie, mint a civil életben a sikert elérő beosztottaknak, vezetőknek.

volt. A technikai generációváltás, ezen keresztül a kiképzési rendszer, sőt a szervezet korszerűsítése következtében ugyanis az általános beosztások száma csökken, a speciális, tiszthelyettesi és szerződéses beosztások száma pedig növekedni fog. Mindenesetre az Országgyűlés tavaly decemberben elfogadott határozatában – amely a honvédség létszámát a haderővel szembeni hazai és szövetségi-nemzetközi feladatok alapján rögzíti – mintegy ötezer tiszt, hétezer tiszthelyettes, nyolcezer fős légénységi állományú katona szerepel – szolgált a tényekkel Lakatos László vezérőrnagy.

Az ellenség a barátom

Sokaknak tulajdonították már azt a mondást, amely szerint „inkább ezer verejtkcsepp a gyakorlótéren, mintsem egyetlen vércsepp a harcmezőn”; de legyen bárki is a forrás, ennél plasztikusabban nehéz lenne megfogalmazni a kiképzés lényegét. Mert a sokszor unalomig is-

mételt mozdulatok (mozzanatok) sokszor keltenek olyan érzetet a katonákban, hogy lelketlen „árnyékbokszo-lást” végeznek, főleg régebben, amikor (mint emlegették) csak rohmozták az „ég alját”. Mert ugye ellenség nem volt velük szemben, vaklőszerral „durrogattak”, szabályszerűen le-

rohanták az üres lövészárkokat, „oszt jól van” – jöhetett a bagdulyás vagy a gyíkhúsnak „becézett” vagdalthúskonzerv.

Ma már azonban, amikor a magyar katonák három földrész tucatnyinál is több országában látnak el békefenntartói feladatokat – sokszor nagyon is „éles”, harcszerű körülmények, életveszélyes fenyegetettség közepette –, a valóságot leginkább megközelítő kiképzés nélkül senki sem küldhetné őket nyugodt szívvel a hadműveleti területekre.

Nos, ez az igény, szükségszerűség diktálta, hogy az MH Bakony Harcképző Központ szervezeti keretén belül létrehozzák az úgynevezett ellen-erő-századot, vagyis a „rosszfiúkat”. Az egy harckocsizó- és két lövész-

Soha senki nem lehet biztos a gyakorlótéren, hogy nincsenek előttük, (mellöttük, mögöttük), és nem fognak „rosszalkodni”. Mert végül is ez az alaprendeltetésük: ők a Magyar Honvédség „hivatalos rosszfiúi”.

kaszból, valamint egy felderítő rajból álló alegység legfontosabb feladata, hogy a honvédség különböző alakulatainak kiképzése, missziós felkészítése során eljátszák az ellenség szerepét, mégpedig olyan ellenségét, amelyik „vissza is lő”.

De még hogyan! Egy korábbi lapszámunkban – a MILES lézeres szimulációs rendszer bemutatása kapcsán – már írtunk arról, hogy micsoda különbség van az „ég alja rohamozása”, és a csaknem valós harcmező között. (A MILES-rendszerben a kézfegyvereken, valamint a harcjárművek vaklőszerrel töltött fegyverein egy lézergyár-vető is található, a katonákon és a „technikán” pedig érzékelők. Így minden egyes vaklőszerrel leadott lövéssel egy időben indul egy lézerrimpul-

zus is, vagyis valóban „ki tudják lőni” egymást a katonák). Olyannyira, hogy a szolnoki könnyű vegyes zászlóalj egyik városharc-kiképzésén a rosszfiúk „jóvóltárból” a rohamcsoport tizenkét tagjából nyolcan már azelőtt „meghaltak”, mielőtt egyáltalán elérték volna az ellenségtől megtisztítandó épületet. Persze csak egyszer. Mert amikor a kiképzés során rájöttek a katonák, hogy „anyám, itt lőnek”, a következő rohamozást már „fű alatt” hajtották végre. El is érték mindannyian a célpontként szereplő épületet.

De nem lehet elfelejteni az ellenerőszázad egy másik kiképzést segítő „fellépését” sem, amikor is a Balkánra készülő kontinges tömegkezelő gyakorlatát „színesítették” meg. Az újdörögdi romvárosban „ahogy illik”, felsorakozott egy szakasz az agresszívvá vált tüntető tömeg megfékezé-

sére. Az egymás között „Tini-nindzsa” szerelésnek nevezett védőfelszerelésbe – sisak, pajzs, mell-, kar- és lábszárvédőbe – öltözött katonák nyugodtan néztek szembe a tömeggel. Amíg az meg nem indult. Husángokkal, köveket, vizes palackokat dobálva, a sorfalból katonákat kirángatva, szemükbe homokot, kavicsot szórva, irdatlan üvöltéssel, torlaszokat felgyújtva. Akkor jött a döbbenet: „hé, ez tényleg fejbe vágott, nem látok a homoktól, a poroltót tényleg használni kell, valaki lőjön már egy könnygázt!” A döbbenet és a megismételt mozzanat után pedig az „átgondolás”, az újjászervezés, egyáltalán: a szituáció komolyan vétele következett. A „repeta” után viszont már bármelyik hadművelleti területen „akár csukott szemmel” is tudni fogják, mi vár rájuk, mihez, mikor, hogyan nyúljanak.

Sorolhatnánk még a példákat – a járőr is óvatosabban fog mozogni a terepen, miután az ellenerő mesterlövésze egyszer „leszedi”, az úton átdőlt fát sem biztos, hogy csak úgy simán el kell vonszolni (miután a rosszfiúk biztos „megspékelték” azt némi robbanóanyaggal), és egyáltalán, minden gyanús a terepen, ami mozog, vagy éppen nem mozog. De egy biztos: ha az ellenerő-századdal gyakorlatozunk, lehet, hogy lesz egy-két tucat verejtékcsepp, idegeskedés a gyakorlótéren, de „odakint” már csak a profi reagálás és a biztonság.

Bevetésforgó

„MH Dakar”

Holland tengerészgyalogság a Bakony alján

Terrorelhárítás égen, földön

Háromdimenziós lőtér

Lőtér a Gerecse lankáin

Szerencsések azok az alakulatok, amelyeknek helyőrségi lőtérre szinte a laktanya szomszédságában található.

Az egyik ilyen katonai szervezet a tatai MH 25. Klapka György Lövészdandár, hiszen az itt szolgáló katonáknak csak a szomszéd faluig, Szomódig kell elmenniük és máris megérkeztek a lőtérrre.

Szemet gyönyörködtető környezetben, a Gerecse déli nyúlványainak lankáin található a tatai alakulat szomódi, helyőrségi lőtérre. Hatalmas területen, 213 hektáron terül el; a központi lőtérreket leszámítva, ez a legnagyobb ilyen célra használható honvédségi kiképzési objektum.

– A környékbeli önkormányzatokkal kötött megállapodás értelmében, egy hónapban tizenöt napot használhatjuk a területet lőtérként – mondja Buda Lajos százados, a tatai dandár logisztikai főnökségének beosztott tisztje, aki a lőtéri tevékenység megszervezéséért is felelős. – Ez a megállapodás azt is szabályozza, hogy csak hétfőn déltől pénteken 12 óráig lehet lövészeteket szervezni a Szomód határában fekvő lőtéren. Egyébként van úgy, hogy három-négy alegység is lő egyszerre, ilyenkor ugyanis csak egy biztonsági őrséget kell kiállítani – jegyzi meg a százados, akitől megtudom azt is, hogy a biztonsági őrség nyolc ponton települ, s így (elméletileg) éleslövészetekkor „hermetikusan” lezárható a lőtér az idegenek elől.

– A szomódi kiképzési objektum hi-

vatalos neve: kombinált fegyvernemi lőtér. Ezt már Szöllősi Tamás főtörzsőrmester, a kiképzési bázis megbízott parancsnoka tette hozzá. Vagyis a pisztolytól a 125 milliméter űrméretű harcokocsiágyúig, mindenféle fegyverrel lehet rajta lögyakorlatot végrehajtani – szinte valamennyi, a tatai dandárnál rendszeresített fegyverrel. A sorból csak a páncéltörő rakéták, vala-

mint a D-20-as típusú, vontatott ágyútarackok lógnak ki. Ezekkel az eszközökkel azért tilos tüzelni Szomódon, mert a domborzat és a közelben lévő települések (Dunaszentmiklós, Baj, Agostyán) miatt nem lehet a megfelelő biztonsági zónát kialakítani.

A szomódi bázis azért is egyedülálló az országban, mert területén 15 métertől 1800 méterig helyezhetők el a

HAZAI PÁLYA

gyakorlótereink

különböző célcsoportok. Szöllősi fő-törzsrőmestertől megtudom: egyszerre 130 gyalogsági és 40 úgynevezett nagy (tehát különféle szembe vagy oldalt mozgó) harci eszközt imitáló célfelület mozgatóját képes elvégezni a lőtérrel megépített számítógépes rendszer.

A lőtér mellett a dandár három helyőrségi gyakorlóterének üzemeltetése is a helyőrség-támogató alegység kiképzési bázisának feladata. Az úgynevezett A gyakorlóteret mindössze öt hektár területű, régebben megindulási körletként használták. Ma azonban már csak ritkán szerveznek ide kiképzési foglalkozásokat. Nem úgy a laktanyához legközelebbi B gyakorlóterre, amely egyben a legna-

gyobb is a maga 210 hektáros területével. Ezt a területet egyszerűen csak „pampának” szokták emlegetni a tatai katonák. Ez a gyakorlóteret egyébként mindenféle harcászati feladatra, támadó és védelmi manőver gyakorlására alkalmas.

Ma már nem számít kulisszatitoknak, hogy a B gyakorlóteret és a lőtérrel összekötő hadiutat két-három évig nem használhatták a katonák. Az út néhány méteres szakasza ugyanis egy magánbirtokon megy át, s a tulajdonossal nem sikerült megállapodnia a honvédségnek az úthasználat feltételeiről. Míg nem a tárgyalások jól végződtek: a tatai alakulatnál rend-

szerezített lánc-talpas technikai eszközök idén már ismét „saját lábon” – a lakott települést nem érintve – juthatnak el a laktanyából a lőtérre.

E hadiút egyébiránt tovább folytatódik: a lőtérrel a tatai dandár harmadik – C gyakorlóterének nevezett – kiképzési objektuma is elérhető. Ez a 122 hektáros terület Vértesszőlős és Baj között fekszik, s egykoron szovjet katonai gyakorlóter volt. Ma leginkább vezetési gyakorlatok alkalmával használják, a területen található vezetési pályát a közelmúltban újították fel.

A százados és a fő-törzsrőmester végül még két érdekességgel egészítette ki az alkalmi szomódi bemutatkozást. Az egyik: a B gyakorlóteret szélén, az országban egyedülálló módon, betonozott, hat állásos helikopterleszálló-pálya is található. A másik pedig: a „pampát” és a lőtérrel „biofűnyírók” tartják karban. A laktanya ugyanis szerződést kötött néhány juhásszal, akik vállalták, hogy állataikat rendszeresen a kijelölt helyeken legeltetik.

A kommunikáció már csak azért is hasznos, mert amikor időnként olyasfajta reklamációk érkeznek, hogy az alacsonyan szálló helikopter keltette nagy zaj miatt, szívrohamban elhalálozott egy koca, akkor bizony a felelősség nem hárítható át a honvédségre. Az összesen 1776 hektár területű lőteret és gyakorlóteret települések veszik körbe (a fent említett Bököny például öt és fél kilométerre található a lőtértronytól), továbbá száz felett van azoknak a tulajdonosoknak a száma, akik valamilyen módon (szántóterület, erdő, legeltetőterület) közvetlenül érintkeznek a honvédségi területtel. A felek között folyamatos a kommunikáció. Visszatérve a helikopterekre: tulajdonosi szemmel nézve „gonosz jószágok”! Ragány Róbert századosnak, a bázisüzemeltető alosztálya vezetőjének, a lőtér bemutatása közben például éppen reklamáló méhészekkel kell tárgyalnia, mivel az alacsonyan szálló forgószárnyasok szétverték a méhkasokat. (Pedig a lövészeti értesítőben külön felhívták a figyelmet a helikopterek jelenlétére!) Miután a probléma megoldódik, felmegyünk a lőtértronyba, ahonnan az éppen zajló KFOR-zárógyakorlat éleslövészetének minden mozzanatát remekül nyomon lehet követni. Amíg „felérünk”, jöjjön egy kis történelem. Hajdúhadház és környéke már a rézkorban is lakott település volt. A Vay Ádám Kiképzőbázis épülete a város úgynevezett „Liget” térségében található. Közel ötven éven át szovjet laktanyaként funkcionált, majd a kivonulás után a debreceni lövészdandár költözött ide. A 2004-ben felszámolt nyíregyházai laktanya emlékére, 2005 júniusában a kiképzőbázis felvette Vay Ádám – II. Rákóczi Ferenc udvari főkapitánya – nevét.

Felérünk a toronyba, ahonnan valóban remek panoráma nyílik az 1050 méter mélységű, 460 méter szélességű lőterre. Fő lőirányban a biztonsági távolság közel öt és fél kilométer, tehát legfeljebb a BTR-harcjárművek gyengített lőtéri lőszerrel megtöltött 14,5 milliméter kaliberű géppuskájával lehet itt lőni. (Persze annak idején a szovjetek nemigen foglalkoztak a biztonsági távolsággal, meg a környékbe-

Földikutyára nem lövünk!

Aki azt szeretné megtudni, hogy a hajdúhadházi lőteren mikor lesz lövészet, az sétáljon el mondjuk Bököny polgármesteri hivatalába, ahová a Vay Ádám Kiképzőbázis illetékesei minden hónap 25-éig kifüggesztik a következő havi lövészeteket, illetve gyakorlatokat felsoroló lövészeti értesítőt.

li településekkel, kis túlzással: azzal lőttek, amivel csak tudtak...) A pisztoly-, kispuska-, gépkarabély-, géppuska-, illetve RPG-szektor mellett kézigránátdobó-pálya is van Hajdúhadházon. A lőtér szituációs lögyakorlatokra használt szektorát főleg a felderítők használják, amióta Egerből átkerültek Debrecenbe. A legtávolabbi célok – általában helikoptermakettek – 1050 méterre találhatók. A sík terület ugyanúgy előny, mint hátrány. Az akácfánál magasabb fa nemigen található itt, és olyan aljnövényzet sincs, ami eltakarná a célokat (és ami meg-

gyulladhatna). A karbantartáshoz általában elegendő az évenkénti kétszeri kaszálás. Hátrány: a sík terület miatt a fegyverek maximális hatótávolságát kell alapul venni a maximális biztonsági távolság meghatározásakor. A tavalyi évben több mint hetven lövészeti nap volt, de a blokkosított kiképzés miatt ez a szám negyvenre csökken. A lőtér része továbbá négy lőtértanterem, ahol általában a löelőkészítő foglalkozásokat tartják, vagy éppen (mint most) a KFOR-zászlóaljtrözs települ be. Tekintetünket kissé távolabbra koncentrálna feltűnik a gyakorlóter,

HAZAI PÁLYA

Hajdúhadház

ahol akár zászlóaljszintű harcászati gyakorlatokat is végre lehet hajtani. (Egy zászlóalj kibontakozási tere általában 3-4 kilométer.) A gyakorlótér emellett különféle robbantási gyakorlatok (szerkezetrobbantás, illetve földrobbantás) színtere, de megtaláljuk az ideiglenes gépkocsivezetői gyakorló pályát is.

Miközben tovább szemléljük a lőgyakorlatot fentről, kiderül, hogy a lőteret üzemeltetőknek havonta legalább egyszer szemlét kell tartaniuk a teljes területen. Egyrészt azért, mert itt időnként megjelennek „enyves kezek”, s főleg fát, de olykor kábeleket is lopnak. Másrészt ez az ellenőrzés akár igazi különlegességgel is szolgálhat, ha az ember véletlenül megpillant a gyakorlótér elvétve használt területein egy földikutyát. Ezen a honvédségi te-

riületen található ugyanis Közép-Európa egyik legnagyobb földikutya-rezervátuma. Az életmódját tekintve leginkább a vakondhoz hasonlítható állat szigorúan védett, mivel például a teljes hazai állomány száma nagyjából 800

körül lehet. Nem csoda tehát, hogy a Natura 2000 program keretében a gyakorlótér néhány részét a közeljövőben tájvédelmi körzetnek nyilvánítják. Ezeken a területeken maximum fényképezőgéppel lehet „lőni”.

„HONVÉD” Nyugdíjpénztár

Sikeres üzleti év

A „HONVÉD” Nyugdíjpénztár legfőbb döntéshozó testülete, a küldöttközgyűlés évente kétszer ülésezik. A tavaszi – májusi – értekezlet egyik legfőbb napirendi pontja az igazgatótanács (IT) beszámolója az előző év eredményeiről. Így volt ez a május 28-án tartott küldöttközgyűlésen is, ahol Havril András, az IT elnöke a 2007-es esztendőt „problémákkal terhelt, jó év”-nek minősítette.

– *Elnök úr, lehet egy évet jónak minősíteni, ha problémák is vannak?*

– Igen, mert 2007 alapvetően jó év volt. A pénztár súlya, szerepe erősödött a pénztári szektorban – a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete nyugdíjpénztárunkat az erős hatású pénztárak közé sorolta. Jó év volt, mert a pénztár növekedése folytatódott, teljesítménye javult. A 2007. évi gazdálkodási eredmények a tervezettnél több mint 58 millió forinttal jobban alakultak. Gyarapodott a vagyon, meghaladta a 72 milliárd forintot. A vagyonnövekedés olyan időszakban következett be, amikor a 2006-os 3,5 milliárdhoz képest 2007-ben megközelítette a 6 milliárd forintot a szolgáltatá-

Havril András: A „HONVÉD” Nyugdíjpénztár a magánpénztári ágban az élmezőnyhöz, az önkéntesben pedig az erős középmezőnyhöz tartozik.

sok révén bekövetkező pénziáramlás. A két pénztári ágban a marketing- és tagszervező munka eredményeképpen csaknem 5700 új belépőt, illetve átlépőt regisztráltak, s a természetes kiáramlás mértékével csökkentve is, „nettó” 2800 fő a létszámnövekedés. Ezzel a taglétszám túllépte a 64 ezer főt.

Tovább erősítette a pénztár pozícióját a választható portfóliós rendszer 2008. január 1-jétől történt bevezetése, valamint felvétele a Stabilitás Pénztárszövetség tagjai közé. Dátum szerint ezek az eredmények ideiek, de remélem, mindenki elhiszi, hogy mindkét siker a 2007-es előkészítő munka eredménye...

– *Ennyi siker mellett mi jelenthet problémát?*

– A hozameredmények az egész pénztári szektorban elmaradtak a korábbi években megszokottaktól. Nálunk a magánpénztári ág 6,08%, az önkéntes pénztár 5,46% hozameredménnyel zárt, míg az „APEH-függő” portfólióban az eredmény 6,51% volt. Ennek ellenére, a „HONVÉD” a magánpénztári ágban az élmezőnyhöz, az önkéntesben pedig az erős középmezőnyhöz tartozik. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete által közreadott ötéves átlaghozamok alapján pedig az is látható, hogy a „HONVÉD” megelőzi a piaci alapú pénztárak többségét, és a fegyveres és rendvédelmi dolgozók által választható körben is az élen jár.

– *A hozamok csökkenése tehát általános jelenség. Milyen ellentmondás van még?*

– Bizonyára sokan tudják, hogy 2007. január 1-jétől a magán-nyugdíjpénztári tagdíjbevallás az adó- és járulékbemelés része lett, így azt a foglalkoztatók az APEH-hez nyújtják be. A befizetéseket a pénztárunként megnyitott kincstári számlákra kell teljesíteni.

A Magyar Államkincstár a számlák egyenlegét naponta automatikusan utalja át a pénztárak részére. A befizetésekkel kapcsolatos analitikus adatokat az APEH legkésőbb a számlán történő jóváírást követő harmadik munkanapon átadja. Ez

a megoldás a kezdetektől megfelelően működött. A pénztár az átutalt pénzeket azonnal befekteti, külön portfólióban kezeli. Sajnos nem lehet ugyanezt elmondani a bevallásokkal kapcsolatos adatszolgáltatásról. Pénztárunk jelenleg 5,4 milliárd forintot tart úgynevezett APEH-függő portfólióban, s bár kétségtelen, hogy ez az összeg igen jól kamatozik, de az adatok feldolgozása, az összeg személyes számlákra való lebontása az APEH-feldolgozás hiányosságai miatt megtorpant. Ezért fordulhat elő, hogy a pénztár honlapján számlaegyenlegüket ellenőrző pénztártagok jelentős része még nem látja a valóságos megtakarításokat. A feldolgozás megfeszített tempóban folyik. A pénztár vezetése arról is döntött, hogy a tagok megnyugtatása érdekében, május hónaptól kezdve a megszokott havi helyett, heti frissítésben lehet nyomon követni a honlapon az egyenleget.

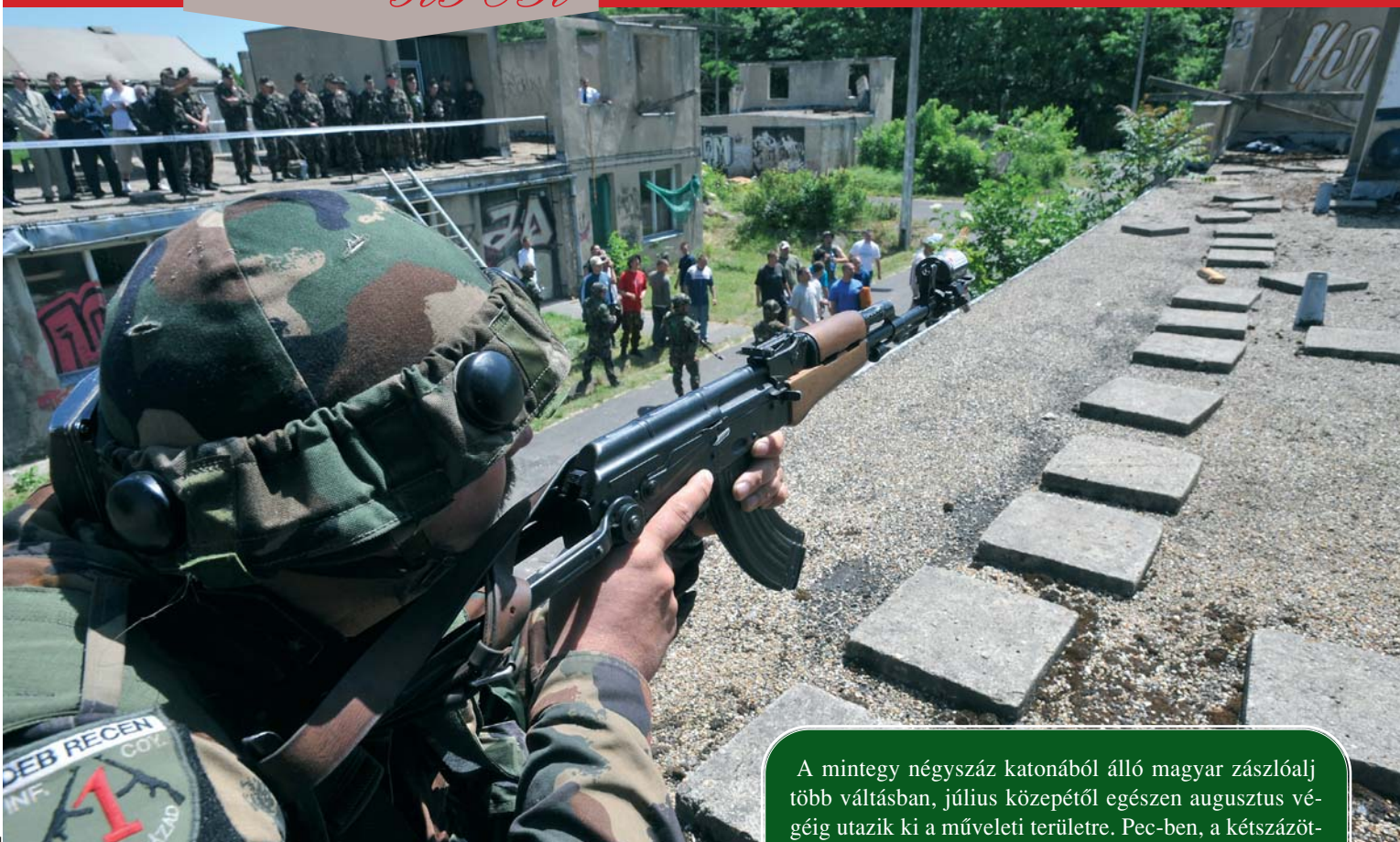
– *Elnök úr, ön az idei év legfontosabb feladatai között említette a megújulást. Mit takar ez a fogalom?*

– Nem a szervezeti felépítés, és nem is a pénztári filozófia változik, hanem a vezető testületek tagjai cserélődnek. A pénztár demokratikus működési modelljének köszönhetően, nálunk minden pénztártag képvisellete küldött útján biztosított. Ez év szeptemberben és októberben kerül sor az esedékes küldöttválasztásra, amelynek során korszerűsítjük a küldöttek körzeti rendszerét. A szeptemberben megválasztott küldöttek a novemberi közgyűlésen új igazgatótanácsot és ellenőrző bizottságot választanak. A mostani küldöttközgyűlésen megköszöntük az öt éve választott küldöttek munkáját. Örömmel mondtam el azt is, hogy közös munkánk eredményeként 5 év alatt a pénztár taglétszáma 9300 fővel nőtt, a vagyon pedig 45,5 milliárd forinttal gyarapodott. Ami pedig a választások részleteit illeti, arról pénztártagjaink – a sok egyéb, hasznos információ mellett – a szokott módon postaládájukba érkező Pénztári Hírnök című lapunkból értesülhetnek.

(X)

HAZAI PÁLYA*KFOR*

Kálmánfi Gábor ❖ Tóth László felvételei

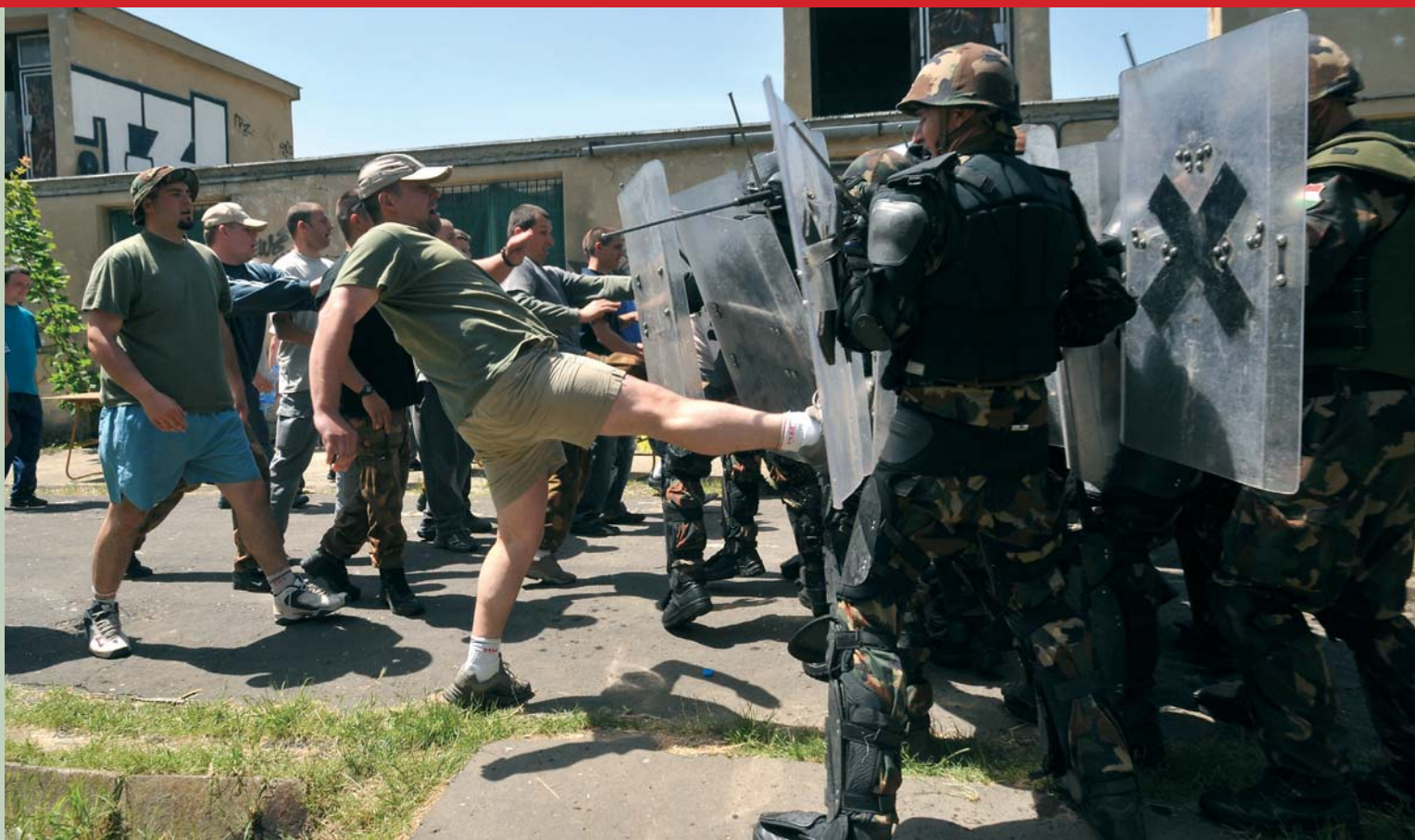

A mintegy négyszáz katonából álló magyar zászlóalj több váltásban, július közepétől egészen augusztus végéig utazik ki a műveleti területre. Pec-ben, a kétszázötven szlovén katonával kiegészülve megalakuló közös zászlóaljnak szeptember elsejéig kell elérnie az alkalmazási készenléteket. A KFOR-misszióba készülők jelentős része az MH 5. Bocskai István Lövészdandár alakulatánál szolgál. Az MH KFOR-zászlóalj parancsnoka Mórucz László alezredes lesz, aki a zárógyakorlat hajdúszoboszlói mozzanata után elégedetten nyilatkozott katonái teljesítményéről.

Elfoglaltuk, miénk

Hol vagyok most? Végeredményben mindegy. Lehetnék akár a koszovói Pec-ben, vagy éppen Hajdúszoboszlón, a katasztrófavédelmi kiképzési objektum „mini romvárosában.” Lehetnék kinn, a KFOR-misszió művelési területén, egy etnikailag megosztott lakosságú kis településen, lehetne mindez csupán élethű szimuláció a zárógyakorlaton. Akit éppen igazoltatok, az vagy a Kovács az MH Bakony Harckiképző Központból, vagy éppenséggel egy albán helyi lakos, akinek tekintetében mintha felsejlene Koszovó zaklatott történelme. Lényegében mindegy is, mivel minden egyes műveletet, minden körülmények között pontosan, szakszerűen kell végrehajtani. A napi rutinellenőrzés rendben folyik, különösebb atrocitás nélkül. Persze nem kifejezetten örülnek nekünk a helyiek, akár magyarul, akár albánul teszik a megjegyzéseket. Csak nyugodtan, higgadtan. Egymásra pillantunk, ami-

kor új információ érkezik: körözött bűnöző az épületben!

Ez csak gyakorlat. Meg egy cseppnyi valóság. Az előljárók a tetőről figyelik minden mozdulatunkat.

A tetőn akárki megbújhat... Távoll kell tartani a helyieket az épülettől, amíg a raj behatol és szobáról szobára haladva megkeresi a fickót. Igen, ott most lesz három lépcsőfok, ezt tegnap megfigyeltem. Vajon mi van az ajtó mögött? A kiáltozások erősödnek, megfordulok. Botok, üvegek kerülnek elő. Csak műanyagpalack, ezt meg sem érzem. Lehet, hogy fegyverek is vannak? Kézi gránát? Közben a tetőn lekapcsolták a bűnözőt, akit ma a Jani játszott. Itt elszabadult a pokol, nekünk rontanak. Alakzatba! Előre! Fel kell oszlatni a tömeget. Az ellenerőszázad körülbelül egy percig tartja magát, aztán szaladnak a szélrőzsa minden irányába, mint mindig. Kik lehetnek ezek az emberek? Hányan lehetnek még? Mire készülnek? Ki kell tartanunk!

Még ez is! Fegyveres csoport foglalta el a helyi televízió épületét. Azaz a legszélsebb romot, amelyik mellett a bodza illatozik. Szabályos ostromgyűrűt alakítunk ki az objektum körül, aztán mesterséges füst jótékony fátylába burkolódzva gyorsan megközelítjük őket, behatolunk az épületbe. Benn iszonyatos a hangzavar, mivel a falak felerősítik a lövések zaját. Messziről a mesterlövészünk is beszáll – hatékonyan és pontosan dolgozik. Persze, vaktöltény. Tovább, gyerünk tovább. Lövés dördül. A bajtársam felemeli a kezét. Megsebesült, mozgásképtelenné vált. No igen, a MILES-rendszer. Képes mérni a vaktöltényes lövésekkel szinkronban leadott lézérimpulzusok találatát, vagyis a sebesülések mértékét. Távrolról kiáltás hallatszik. Újabb lövés. Eltaláltak! Csak a combom, nem olyan vészes... A többiek feljutottak a tetőre. Zöld füst száll fel a televízió épületének tetejéről, mire a fegyverropogás azonnal abbamarad. Elfoglaltuk az objektumot. Csak a szél zúgását hallani. No meg a bodzaillat... Már biztosan tudom: ez gyakorlat volt. Ne is legyen valóság...

az épület!

HADTUDÓSOK

portré

Kacsó Lajos ❖ Fotó: a szerző felvétele és Galovtsik Gábor

A mikor rövid ismerkedés után felkértem dr. Halász László nyugálományú ezredes, akadémiai doktort, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem tanárát, hogy foglalja össze katonatudósi pályafutásának legfontosabb állomásait, azon lepődtem meg a legjobban, hogy a neves katonatudós nemcsak a Budapesti Műszaki Egyetemen szerzett két diplomát, de kiérdemelte a Testnevelési Egyetem karateedzői diplomáját is.

– A legidősebb lányom – aki ma gyógyszerész külkereskedő –, egyik kitűnő iskolai bizonyítványa után azt kérte, hogy írassam be egy kick-box

Professzor, fekete és jegyzett jegyzet

tanfolyamra. Nos, az első edzések után magam is kedvet kaptam a kick-boxhoz, pedig akkor már alezredesként a Haditechnikai Intézet tudományos kutatója voltam, és elmélyülten foglalkoztam a vegyvédelmi eszközök koszerűsítésével. Néhány év múlva fekete öves karatékaként, kick-boxsz-edzőként is szép sikereket értem el. A tizenöt évi edzői munkám során például világbajnokokat is neveltem – emlékezett vissza sportsikereire a hatvanhét éves, erős fizikumú Halász László, aki immár tíz éve a katonai tanintézet vegyi és katasztrófavédelmi intézetének tanára.

Beszélgetésünk során Halász László előkereste a hadtudósi pályafutásának fontosabb állomásait megörökítő fotókat, s ezek közül kettőt is kiemelt. Az egyik 1998-ban készült, amikor a kémia és a hadtudomány doktoraként a köztársasági elnöktől átvette egyetemi tanári kinevezését, a másik pedig 1994-ben, a Dél-afrikai Köztársaság fővárosában, a pretoriai műszaki egyetemen, ahol a műanyag-feldolgozás korszerűsítésének professzoraként jeleskedett.

– A Budapesti Műszaki Egyetem vegyész-mérnöki karán végeztem 1964-

ben, honvédségi ösztöndíjasként; utána főhadnagyként a vegyvédelmi eszközök minőségellenőrzésével foglalkoztam, majd a Haditechnikai Intézetbe kerültem, ahol a vegyi osztályon egy 14 fős alkotói gárda tagja lehettem. 1983-tól – az intézet tudományos osztályának vezetőjeként – már nemcsak az új gázálarc és védőruha gyártásának előkészítésével, hanem a különböző vegyi és sugárzásmérő műszerek kifejlesztésének irányításával is foglalkozhattam. Az infravörös, levegőszennyezettség-távfelderítő műszerünk például 1995-ben a legjobb minősítést

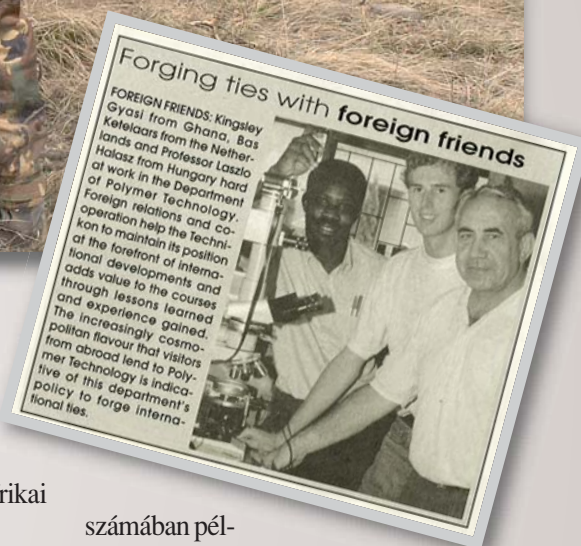

kapta egy nemzetközi bemutatón, később pedig a víztisztító berendezések analitikai mérőrészenek fejlesztése során értünk el

egyetemi tanárként, még évekig visszatérhetett egy-egy hónapra erre az egyetemre. Rendkívül sokoldalú és eredményes munkájáért 2003-ban megkapta a legjobb kutatócsoport tagjának járó Laurel-díjat, amely igen rangos kitüntetés a dél-afrikai országban.

Miután Halász László környezetvédelmi szakmérnöki diplomát is szerzett, 1998-tól a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Vegyi és Környezetbiztonsági Tanszékének egyetemi tanáraként vesz részt az itt folyó kutatómunkában, az oktatásban, a PhD-képzésben és rendszeres társszerzője a katasztrófavédelemmel foglalkozó egyetemi jegyzeteknek. Évekig a katonai műszaki doktori iskola igazgatója volt, s jelenleg közel hatszáz katasztrófavédelmet tanuló hallgató tanára. Meggyőződése, hogy a katasztrófavédelmi szakemberek képzése a katonai tanintézet kiemelt feladata, s öröm számára, hogy ebben ő is jelentős szerepet kapott.

Halász László a hadtudósi munkálkodásának sikereként említette a Hadmérnök című on-line folyóiratot is, szerkesztőbizottságának ugyanis immár három éve ő az elnöke. A katonai berkekben is egyre népszerűbb elektronikus folyóirat legutóbbi

számában például érdekes cikkeket olvashatunk a szárazföldi katonai robotokról éppen úgy, mint a környezetbiztonság időszerű kérdéseiről, vagy a katonai doktori műszaki iskola legújabb eredményeiről.

Halász László évek óta részt vesz a Magyar Tudományos Akadémia Kémiai Tudományok Bizottságának munkájában és közel húsz éve tagja az Amerikai Fizikusok Társaságának.

te öves zetíró

sikereket – sorolta Halász László hadtudósi pályafutásának kezdeti sikereit. Majd megemlítette azt is, hogy az 1993-ban, angol nyelven megjelent – a műanyag-feldolgozás korszerűsítésével foglalkozó – könyvét kézikönyvként használják ma is az egyetemi oktatásban, a Dél-afrikai Köztársaságtól Japánig.

Halász László élete egyik legnagyobb szerencsésjének tartja, hogy 1994-ben vendégprofesszorként egy évet tölthetett Pretoria műszaki egyetemén. Ott-tartózkodása során megszervezte a műanyag-feldolgozás technikai oktatását, s utána,

MOZAIK*összefoglaló*

Laktanya viseli nevét

Maléter Pál posztumusz vezérezredes emlékére, a Honvédelmi Minisztérium éppen egy évtizeddel ezelőtt alapított Maléter Emlékrmet, három esztendeje pedig a Magyar Honvédség rendész-zászlóalja vette fel az 1956-os forra-

dalom mártírjának nevét. Halálának 50. évfordulóján is méltó módon tisztelgett a tárcsa és a honvédség a tábornok emléke előtt, hiszen a budapesti Zách utcai laktanya (négy alakulat otthona) 2008. június 16-tól Maléter Pál nevét viseli. Az avatási ceremónián megjelent dr. Sólyom László köztársasági elnök, dr. Szekeres Imre honvédelmi miniszter, a tábornoki kar több

tagja, valamint Maléter Pál özvegye, Gyenes Judit is.

Ünnepi beszédében Szekeres Imre megköszönte Gyenes Juditnak, hogy őrzi, ápolja férje emlékét, örökségét, s bejelentette: mához egy évre a mártírhaltalt tábornoknak mellszobrot kívánnak állítani a Zách utcai objektumban. Maléter Pál és a ma katonája között párhuzamot vonva, a tárcsa első embere rámutatott: büszkék vagyunk a Magyar Honvédség tagjaira, akik tettek – teszik –, amire esküjük kötelezi őket, különösen azokra a hősökre, akik az életüket áldozták fel.

Ezt követően a köztársasági elnök és Gyenes Judit közösen leplezte le az objektum udvarán felállított emléktáblát, illetve a majdani mellszobor posztamentjét, amelynél számos intézmény, szervezet képviselői helyezték el koszorúikat.

Feith László

Fotó: Galovtsik Gábor

Maléter Pálról, a mártír honvédelmi miniszterről is megemlékeztek a laktanyanévadón

Hősök emléknapja

A magyar hősök emléknapján ország-szerte tisztelgett a magyar történelem hős katonáinak emléke előtt, akik életüket áldozták a hazáért. Felvételünk Budapesten, a Hősök terén készült, ahol a hősök emlékkövével dr. Szeredi Péter, a Honvédelmi Minisztérium kabinetfőnöke és Mikita János mérnök altábornagy, a HM Honvéd Vezérkar főnökének helyettese koszorúzott.

(Rácz Tünde felvétele)

Olasz tábornok kitüntetése

Az MH Összhaderőnemi Parancsnokság (MH ÖHP) parancsnokának meghívására Magyarországra érkezett Fabrizio Castagnetti altábornagy, az Olasz Szárazföldi Vezérkar főnöke. Castagnetti altábornagyot – az MH ÖHP parancsnokának kezdeményezése és a HM Honvéd Vezérkar főnökének javaslata alapján – a honvédelmi miniszter a Szövetségért Szolgálati Jellel tüntette ki. Az elismerést magas rangú katonai vezetők jelenlétében, dr. Vadai Ágnes, a HM államtitkára adta át minisztériumi dolgozószobájában.

(Fotó: Galovtsik Gábor)

A magyar honvédelem napján

Ezernyolcszáznegyvenkilenc május 21-e, Budavár visszavívásának időpontja, a magyar honvédelem napja. Ebből az alkalomból országsszerte koszorúzási ünnepségeket, az elődök emléke előtt tisztelgő állománygyűléseket tartottak.

A fővárosban a Fiumei úti sírkertben, Görgey Artúr sírjánál; Budán, a Dísz téren, a Honvédelemkúmnél, majd Görgey Artúr szobránál helyezték el a megemlékezés virágait a Honvédelmi Minisztérium, a Honvéd Vezérkar és a Magyar Honvédség magas beosztású képviselői. A budai várban megrendezett ünnepségsorozat „A Magyar Honvédség 160 éve” című vándorkiállítás megnyitójával ért véget.

Az ünnepi eseménysorozat részeként került sor a honvédelmi tárca és a Magyar Honvédség központi ünnepségére is. A budapesti Stefánia-palotában tartott rendezvényen az elismerések átadása előtt jelentették be, hogy a köztársasági elnök – a honvédelmi miniszter előterjesztésére – vezérőrnaggyá léptette elő Tóth András mérnök dandártábornokot.

Ünnepség a Stefánia-palotában

A honvédmajálison

A közélet reprezentánsai, a főváros lakossága a honvédség tiszteletére rendezett estélyen, illetve a városligeti honvédmajálison köszönthette a ma haderejét, a 160 éves honvédségben, nemkülönben a 70 éves légierőnél szolgálókat.

(Fotó: Galovtsik Gábor, Tóth László)

Megemlékezés Budán, Görgey Artúr szobránál

MOZAIK*összefoglaló*

Szlovén vendég

Havril András vezérezredesnek, a HM Honvéd Vezérkar főnökének meghívására – delegáció élén – hivatalos magyarországi látogatáson hazánkban járt Albin Gutman altábornagy, a Szlovén Fegyveres Erők vezérkari főnöke. A budapesti tárgyalásokon a szlovén vendé-

get Havril vezérezredes tájékoztatta a magyar haderő-átalakítás folyamatáról és eredményeiről, a Magyar Honvédség békeműveletekben vállalt feladatairól, a missziós stratégiában várható irányváltásokról. A felek áttekintették a magyar–olasz–szlovén többnemzeti szá-

razföldi kötelék (MLF) néhány fontos szervezési kérdését.

Albin Gutman altábornagy programja során látogatást tett Szolnokon, és tájékozódott az Ittebei Kiss József Hadnagy Helikopterbázison települt katonai szervezetek tevékenységéről.

(Fotó: Galovtsik Gábor)

**A NYÁR A NYARALÁS IDŐSZAKA,
DE A LAKHATÁS MINDENNÉL
FONTOSABB!**

GONDOLKODJON HOSSZÚ TÁVON!

VAN MEGOLDÁS LAKÁSGONDJAIRA!

**- ALBÉRLETI HOZZÁJÁRULÁSBÓL LÍZING
- MUNKÁLTATÓI KÖLCSÖN
- LAKÁSCÉLÚ BANKI HITEL**

**ÉRDEKLŐDJÖN, FELKERESSÜK,
TÁJÉKOZTATJUK, TANÁCSOT ADUNK!**

**KATONÁKNAK ÉS HONVÉDSÉGI DOLGOZÓKNAK
INGYENES LÍZING- ÉS LAKÁSHITEL-ÜGYINTÉZÉS**

**MI HITELÜNK Kft.
06-20-595-8544**

**TEKINTSE MEG HONLAPUNKAT IS, KÉRDÉSEIT
LEVÉLBEN IS FELTEHETI!**

www.mihitelunk.hu

HM ZRÍNYI KHT. 2007. évi BESZÁMOLÓ
2007. évi mérleg és közhasznú beszámoló
Statistikai számjel: 20758444221157101
Cégjegyzék száma: 01-14-000283

adatok e Ft-ban

"A" MÉRLEG Eszközök (aktívák)	Előző év	Előző évek módosításai	Tárgy év
Sorszám			
Tétel megnevezése			
1. Befektetett eszközök	116 461		146 865
2. Forgóeszközök	425 088		708 622
3. Aktív időbeli elhatárolások	1 740		888
4. Eszközök összesen	543 289		856 375

"A" MÉRLEG Források (passzívák)	Előző év	Előző évek módosításai	Tárgy év
1. Saját tőke	346 813		436 955
2. Kotelezettségek	39 213		56 780
3. Passzív időbeli elhatárolások	157 263		363 640
4. Források összesen	543 289		856 375

KÖZHASZNÚ ÉVES BESZÁMOLÓ	Előző év	Előző évek módosításai	Tárgy év
Megnevezés			
A. Összes közhasznú tevékenység bevétele	986 783		921 206
B. Vállalkozási tevékenység bevétele	33 149		30 819
C. Összes bevétel (A+B)	1 019 932		952 025
D. Közhasznú tevékenység ráfordításai	986 774		852 569
E. Vállalkozási tevékenység ráfordításai	22 365		9 815
F. Összes ráfordítás (D+E)	1 009 139		862 384
G. Adózás előtti vállalkozási eredmény (B-E)	10 784		21 004
H. Adófizetési kötelezettség	107		499
I. Tárgyévi vállalkozási eredmény (G-H)	10 677		20 505
J. Tárgyévi közhasznú eredmény (A-D)	9		68 637
Adózott eredmény (I+J)	10 686		89 142

A beszámoló könyvvizsgálói audittal ellátott.

Az egyszerűsített éves beszámoló a HM Zrínyi Kommunikációs Szolgáltató Kht. 2007. december 31-én fennálló vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad.

A részletes beszámoló megtekinthető a Kht. Székhelyén, naponta 9-14-óra között
Cím: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B.

Budapest, 2008. május 29.

Orgovány István
ügyvezető

A Zrínyi Kiadó KÖNYVAJÁNLATA

HM Zrínyi Kommunikációs Szolgáltató Kht. – ZRÍNYI KIADÓ 1087 Kerepesi út 29/B
A kiadóban kedvezménnyel vásárolhat munkanapokon 8-15³⁰-ig

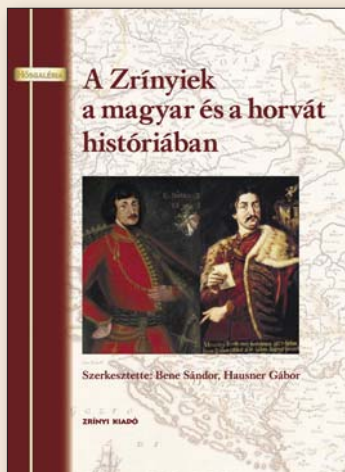
KENDERES MAGDI mobil: 06-30 343-7706, tel.: 459-5371 Fax/Tel: 459-5383 ♦ Email: kenderes@armedia.hu
GYÖR EDINA mobil: 06-30 528-0892, tel.: 459-5373 ♦ Email: gyoredina@armedia.hu

Ötven csata, amely megváltoztatta a modern történelem menetét.

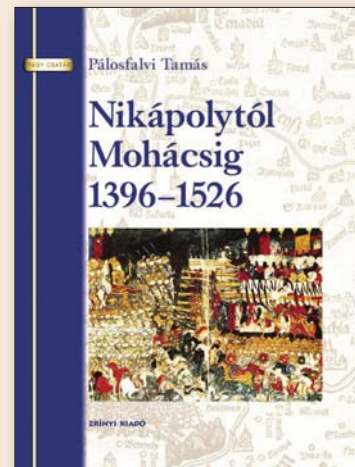
A hadviselést átalakító, a történelem menetét megváltoztató legfontosabb összecsapások látványos bemutatása. A győzelem lényege – a legnagyobb katonai hiba – a harci szellem – a háborúk tanulságai – 1792-től 1995-ig.

5650 Ft 200 oldal

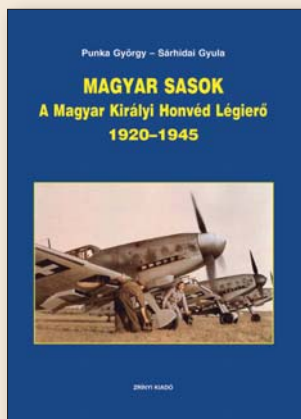
A gazdagon illusztrált kötet horvát - magyar szerzői a Zrínyi család kiemelkedő tagjait mutatják be, akik mind a horvát, mind a magyar nemzeti történelem hősei voltak.

4990 Ft 391 oldal

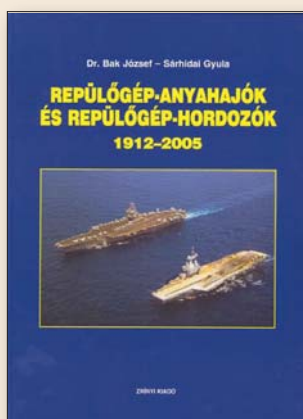
A sorozat második kötete bemutatja a korabeli Európa és az Oszmán Birodalom hadseregeit, a legjellemzőbb csatákat, ostromokat közel 200 illusztrációval, térképekkel és korabeli idézetekkel.

4500 Ft 216 oldal

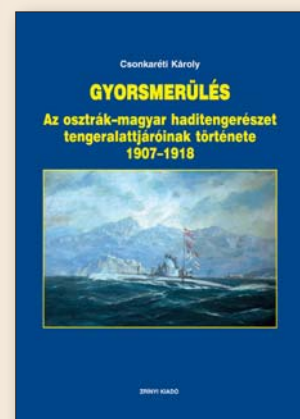
Először jelenik meg Magyarországon egy kötetben a Magyar Királyi Honvéd Légierő technikatörténetének bemutatása. A könyv színes és fekete-fehér képekkel, részletes adatsorokkal, ritkaságszámba menő dokumentumokkal, szerkezeti és géprajzokkal gazdagon illusztrált.

3990 Ft 203 oldal

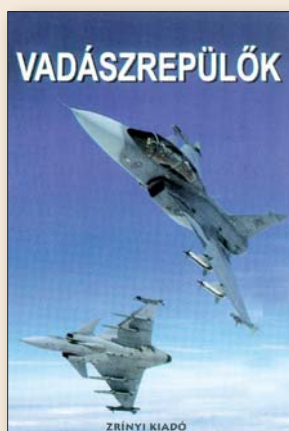
A repülőgépek hadihajón történő alkalmazása 1912-ben kezdődött. A kötet ezeket a tengeri hadiflottaeszközöket veszi sorra olyan részletességgel, melyre ez ideig a hazai haditechnikai szakirodalomban nem volt példa. Képekkel és szerkezeti rajzokkal illusztrálva.

3990 Ft 352 oldal

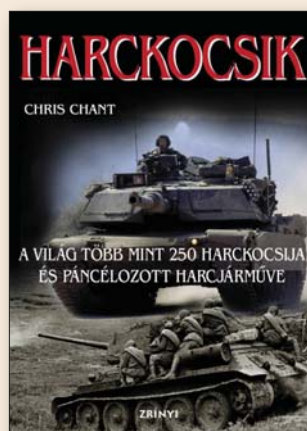
Ezekről a különleges járművekről szakmai alaposan ebben a munkában olvashat először az érdeklődő. A kötetet eredeti fényképek, korhű metsztrajzok teszik szemléletessé.

3990 Ft 207 oldal

A könyv több mint 170 vadászrepülőgép eredetét és fejlődését mutatja be gyönyörű fotókkal, az első világháborútól napjainkig. Felidéz számos legendás pilóta alakját, bemutat izgalmas, híres légi csatákat.

6980 Ft 256 oldal

A kötet a páncélos hadviselés kezdeteitől, a „mozgó erődök” bevetésétől az Öböl-háborúig elemzi a harcjárművek részvételét a fegyveres konfliktusokban – színes fotókkal, szerkezeti rajzokkal illusztrálva.

6980 Ft 258 oldal

Az első robotrepülőgépeket a második világháború harcaiban fejlesztették ki, hogy helyettesítsék a bombázó repülőgépeket. A kötet áttekinti a fegyvercsalád eszközei fejlesztéseit 1966-tól 2007-ig.

3990 Ft 118 oldal

Könyveinket megtekintheti a www.honvedelem.hu oldalon!

VIRTUÁLIS MŰVELETEK

Vegyesfelvágott a levegőben

Apóru jár F-15-ösök romjainak összetakarítása helyett az amerikai légierő is szimulációs rendszert alkalmaz, nem is akármilyet. A Distributed Mission Operations (DMO) névre hallgató rendszerben nem csupán az Egyesült Államok légvédelméért is felelős Eagle-pilóták hasíthatják a változó szépségű, de számítógép által generált légteret, hanem igazi csapatmunka is kialakulhat. Ehhez persze az is kell, hogy a DMO-hoz más típusok szimulátorai is csatlakozni tudjanak. Ez leginkább az infor-

matikusoknak okozott nehéz hónapokat, hiszen a jellemzően szigetszerűen, egymástól elkülönítve fejlesztett, egy-egy típus kiképzésére szolgáló szimulátorokat kellett úgy hálózatba kötni, hogy azok képesek legyenek együttműködni. S bizony itt nem csupán arról van szó, hogy a repülőgépekkel egymás mellett lehet repülni békésen, mint például a méltán nagyszerű Flight Simulator-sorozat otthoni joystick-szokéi teszik nap mint nap. Itt bizony a hálózat alapú hadviselés gyakorlásáról, az egyes fegyverrendszerek, repü-

lőgépek együttműködéséről, közös harcászati tevékenységéről van szó. Ez pedig nem csekélység, hiszen már az induláskor is (az említett F-15 Eagle-család mellett) az E-3A AWACS korai felderítő- és légtérelenőrző gépek, illetve az 1991-ben, az Irak feletti Desert Storm-hadműveletben roppant sikerrel debütált E-8 JSTARS földi célpontokat felderítő és követő radarrepülőgépek is beszállhattak egy-egy virtuális műveletbe.

A rendszer életképességét mutatja, hogy 2007 végén a Boeing kapta feladatul: az F-22A Raptorokat is integrálni kell a meglévő rendszerhez.

A szimulátorokat az F-22 Mission Training Center (MTC) oktatási központokban használhatják majd az amerikai pilóták. Megjegyzendő, hogy a 2009-ben hadrendbe álló, különleges szimulátorokhoz hasonlóakkal repülhetnek az F-15C Eagle-pilóták öt MTC-ben, de már fejlesztés és hegesztés alatt állnak az F-15E Strike Eagle és az F-16C Fighting Falcon vadászbombázókhoz alkalmazható rendszerek is. Arról is illik szót ejteni, hogy hasonló – a DMO-val együttműködni képes –

szimulátor-rendszereket kapott a Királyi Szaúdi Légierő és a finn légierő is. Sőt, az Egyesült Királyságban a licenc alapján gyártott WAH-64 Apache Longbow-legénységeket is ilyen, a DMO hálózatába kapcsolható rendszerekkel oktatják és gyakoroltatják majd.

Bizony nem elképzelhetetlen, hogy a híres nellisi Red Flagy gyakorlat mintájára hamarosan a DMO-rendszerekhez csatlakozott pilóták is saját Virtual Flag hadgyakorlaton mérhetik össze ügyességüket, illetve gépeik „tudását”. Bár az „igazi” bevetéseknél nincs jobb tanítómester, de rengeteg olyan rendszer, művelet, eljárás gyakorolható be költségmentesen (s nem utolsósorban a

környezetvédők legnagyobb elégedettségére egyetlen liter kerozin elfogyasztása vagy decibelnyi hajtóműzaj kibocsátása nélkül), melyek a XXI. század elvárásainak, az egymással szoros kommunikációs kapcsolatba lévő repülőgépek, műholdas és földi rendszerelemek elvárt együttműködésének felelnek meg.

KÉPESSÉG*légvédelem*

Trautmann Balázs ❖ Fotó: Rácz Tünde

„Ne parázz, nem leszünk benne tovább, mint három óra...” Nem tudom, hogy a 93M gyakorló vegyivédelmi ruhát magára ráncigáló katonát mennyire nyugtatta meg parancsnokának biztatása. A hőmérő ugyanis bőven harminc fok feletti értéket mutatott.

Á rnyékban. De a Pápa Bázisrepülőtéren (amelynek területe jellemzően füves síkság), az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred harcászati gyakorlatán, árnyékból volt a legkevesebb, napsütésből és tennivalóból pedig talán több is volt, mint amennyit szívesen láttak. Az alakulat komoly előadásra készült, hiszen a felajánlott MISTRAL légvédelmi rakétaüteg NATO-ellenőrzéséig már csak két hét volt hátra. A többek között vegyivédelmi „jelmezes” főpróba célja éppen az volt, hogy az elfogadott és bevezetett NATO-doktrínának és útmutatóknak, illetve a NATO erőalkalmazási rendszabályainak megfelelő működést ellenőrizzék és „élesben” is teszteljék, mielőtt a szövetség sasszemű ellenőrei előtt vizsgázzák a kijelölt állomány és tech-

ÁRNYÉK? AZ NINCS...

Főpróba kánikulában

balesetet a közelben, így a kiszabaduló mérgező anyagok ellen kellett védekezni.

A mérges gázok mellett gyanús személyek is megközelítették a tábort, de csak maguknak okoztak kellemetlen perceket. A szakszerű, de távolról sem kesztyűs kézzel végrehajtott lefogást és átkutatást a műanyagzsákkal abszolválta szembekötés, majd az elvezetés koronázta meg. Mindennek zenei aláfestését az eset miatt a helyszínrre érkező BTR-80-as lövészpáncélos turbó-dízel motorjának halk dörmögése adta meg: a torony és fegyverzete eközben a „gyanús személyt” tartotta szemmel.

A gyakorlat igazán „ellenőrzéshű” volt: azok végezték ugyanis ezt a feladatot, akik a NATO-ellenőrzés során is ugyan-

nika. Erre szükség is van, hiszen a gyakorlat megkezdése után néhány órával már elérte a két oldalt is a felírt hiányosságok, problémák jegyzéke – de éppen ez a gyakorlat célja.

A gyakorlat során a felajánlott MISTRAL-üteget a repülőbázis légvédelmi rakétával történő oltalmazásának feladatát hajtott végre. A légierő L-39ZO Albatrosza szorgalmasan támadta is – igaz, üzemanyagért azért Pápán szállt le. A gyakorlaton lévő honvédek életét több esemény is színesítette, mint amilyen a már emlegetett vegyvédelmi védőruha használatát kikövetelő baleset. A forgatókönyv szerint rovarirtóval megrakott jármű szenvedett

ezt fogják tenni. Az egyes országok alakulatainál szervezett NATO-ellenőrzések során ugyanis az ellenőrök negyven százaléka hazai, akik (többek között) a nyelvi nehézségeket is segítenek áthidalni.

Bajtársai szerint, amikor karácsonykor szürke pokrócba burkolózva felolvasott a táborban, pontosan úgy nézett ki, mint a mesebeli Holle anyó. Pedig Varga Erika zászlós korántsem mesehős: az MH Tartományi Újjáépítési Csoport (MH PRT) harmadik váltásának szóvivőjeként fél évet töltött Afganisztánban.

Holle anyó meséi (2.)

Az afgán nép nagyon büszke. Több évezredes történelme során a nemzet sokat szenvedett, de sosem hagyta magát leigázni, mindig küzdött a függetlenségéért. Az egyik nagyon fontos üzenetünk az afgán emberek számára az volt: azért jöttünk, hogy segítsünk, közös erővel kell tartományuk újjáépítéséért dolgoznunk. Jó érzés volt látni a projektek átadási ünnepségein, hogy mennyire örülnek egy felépített iskola, orvosi rendelő vagy felújított kollégium láttán. Tiszteletük jeléül, ilyenkor mindig vendégül láttak bennünket, általában birkát vágtak, amelyet közösen fogyasztottunk el, majd megbecsülésüket mutatva kaftánt ajándékoztak a parancsnoknak, illetve az ünnepségen jelen lévő magasabb rangú katonai vezetőinknek. Tudni kell, hogy kaftánt Afganisztánban valamilyen magasabb vezetői beosztást betöltő férfiak viselnek, például vallási vezetők, vagy a falu vezetői.

Kint-tartózkodásunk idejére több val-

lási ünnep is esett. Kultúránk különbözőségeinek ellenére, a tisztelet jeleként, a parancsnok ilyenkor rövid nyilatkozatban, a kormányzati Baghlán-tévéen keresztül tolmácsolta a katonák jókívánságait és

köszöntötte az ünneplőket. Ilyen volt például a Ramadan, a harmincnapos böjt, a lélek és a hit erősítésének időszaka. Ez az ünnep az iszlám

naptárban a kilencedik hónap, mivel azonban az iszlám naptár rövidebb, mint az általunk használt Gergely-naptár, így az ünnep folyamatosan vándorol, évről-évre más időpontra esik; tavaly például októberre. December 19-én kezdődött a háromnapos „Eid el-adha”, azaz az áldozati ünnep, amely annak állít emléket, hogy Ibrahim próféta feláldozta elsőszülött fiát, Iszmáelt az Úr kívánságára. Ekkor a muzulmán közösség jótékonykodik. Állatot áldoznak, amelynek húsát szétosztják a szegények között. Ez a három nap a Hadzs-ot, azaz a zarándoklat végét is jelenti. Amikor éppen erről az ünnepéről kérdezősködtem a táborban dolgozó egyik munkástól, megemlékeztem neki, hogy tudom mit jelent a neve előtt lévő hadzsi kifejezés. Azt, hogy elzarándokolt Mekkába. Míg az interjú elején csak kurta válaszokat kaptam, ezután sokkal nyitottabb lett és részletesebben válaszolt a kérdéseimre. Mesélt a helyi szokásokról, hogyan ünnepelnek, milyen élményekkel gazdagodott a zarándoklat során, majd meghívott a házába, hogy közösen ünnepeljünk, ami az igen nagy tisztelet jele volt. (Sajnos a látogatás biztonsági okokból nem valósulhatott meg.) Ez azért is számított nagy elismerésnek, mivel a társadalmukban a nők igen speciális helyzetben vannak. A

tálib rezsim idején még az utcára sem mehettek ki; ma már tanulhatnak és dolgozhatnak is. Persze azért a hagyományt és a vallásos tradíciót őrzik, például az utcán burkát (fátylat) viselnek, hiszen az egyik legfontosabb dolog, amit a nők birtokolnak az a jó hírük. Ez pedig az a ruhadarab, amely a hitük szerint megőrzi lelküket a gyengeségtől, elméjüket az engedékenységtől, személyiségüket az erkölcstelenségtől. Burkából többféle színű is létezik; sokan hordanak kéket, de láttam fehéret is, amit például a frissen férjhez ment asszonyok viselnek. Míg a nők lefátyolozva, fejüket lehajtva járnak és elbújnak a fényképezőgép előtt, addig a férfiak nagyon szerették, sőt olykor kérték, hogy készítsek róluk képeket. Nagy sikert arattam azzal, amikor gépem kijelzőjén megmutattam nekik a képeket. Ilyenkor nevettek, mutogattak a képre és legközelebb, amikor találkoztunk, már messziről integettek és kiabáltak. Azaz elfogadtak.

Az ősz csodálatos, meleg színeivel teljesen elvarázsolt. A több ezer méteres hegyek lábainál a rizsföldek sárgásbarna végtelenje különleges látvány. Sajnos ez nem tartott sokáig, a tél kegyetlen hideggel köszöntött ránk. A helybéli öregek azt mondták, több mint harminc éve nem volt ilyen fagyos ez az évszak, ami

azért is komoly nehézség, mert az emberek többsége vályogházakban és sátrakban él. Egy érdekesség: hét kiló fa egy dollárba került. Miközben a tartományi kormányzó megközelítőleg 600 dollárt keresett havonta, addig egy munkás naponta két dollárért dolgozott. Sok ember halt meg a hidegben, és elpusztult az állatállomány mintegy 30 százaléka is. Szívszorító volt látni, hogy a térdig érő hóban a gyerekek papucsot viselnek, zokni nélkül. Kontingensünk több alkalommal osztott szét takarókat, illetve meleg ruhákat, enyhítve némileg a szenvedést. Február végén azonban eljött a várva várt tavasz. Az MH Tartományi Újjáépítési Csoport – a tavaszi áradásokat megelőzve – több helyen adott át védőgátat, megvédve ezzel több ezer családot attól, hogy a magas hegyekből lezúduló olvadt hótömeg elsodorja házaikat, tönkretegye a földjeiket. Egyébként ott az emberek körülbelül 80 százaléka mezőgazdaságból él. Termelnek búzát, burgonyát, rizst, tartanak juhot, kecskét, valamint tehenet is. Bár Afganisztán a világ negyedik legszegényebb országa, ennek ellenére az emberek vendégszeretők, megosztják az utolsó falatot is másokkal, keményen dolgoznak, küzdenek a jobb élet reményében.

(Folytatjuk)

Történetek a barokamrából

Az ideális vadászpilóta-jelölt 160-185 centiméter magas, súlya nem lehet több 89 kilogrammnál. És még ez sem elég, a pályára „repüléshez” roppant szigorú alkalmassági vizsgálatokon is meg kell felelni.

Reggel nyolc óra. Kecskeméten, az MH Dr. Radó György Honvéd Egészségügyi Központ Repülőorvosi, Egészségvizsgáló és Kutatóintézetének aulájában öt fiatal beszélget egymással. Valamennyien jelentkeztek a NATO honvédségi pilótaképző programjába (NATO Flying Training in Canada – NFTC), most pedig az alkalmassági vizsgálatra jöttek. Rögtön szögezzük le: ez a háromnapos komplex vizsgálat nem afféle kedélyes vérvételes-olvasatós vizit a családi orvosnál, mondjuk a jogszi meghosszabbítása miatt. A vadászpilótáknak a gyorsulás miatt a normális földi nehézségi erő hétszerese-kilencszerese mellett még saját testsúlyuk hétsze-

resét-kilencszeresét is el kell viselniük. Ilyen állapotban (a vér alsó testfélbe történő áramlása miatt) átmeneti agyi vérellátási hiány léphet fel, akár teljesen váratlanul is. A botkormány hirtelen előre-, hátrahúzásával teremtett pozitív-negatív túlterhelések miatt, a vektoriálisan összeadó gyorsulások késve beinduló szív- és érrendszeri alkalmazkodást okozhatnak. A fenti példák egyértelműen megvilágítják: egy vadászpilótának fizikailag és pszichésen is tökéletes állapotban kell lennie ahhoz, hogy minden szempontból kiváló teljesítményt nyújtson – ezért a roppant szigorú alkalmassági vizsga. A különféle fizikai vizsgálatok során elsősorban azokat az állapotokat

kell kizárni, amelyek eleve összeegyeztethetetlenek a repüléssel, illetve veszélyeztetik a repülésbiztonságot. Ami a normális civil életben talán

A 21 éves kiskőrösi fiú, Szentendrei Dávid a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Szolnokon található Repülő- és Légvédelmi Intézetének negyedik éves – repülőgép-fegyverzeti és fegyvertechnikai szakos – hallgatója. Nyáron államvizgázik, első beosztását pedig az MH 86. Szolnok Helikopterbázis szállítóhelikopterzászlóaljánál kapja majd. Az NFTC-programra tavaly szeptemberben jelentkezett.

– Semmi gondom sincs leendő szakmámmal, de persze jobban szeretnék pilóta lenni. Az azonban már a tavalyi alkalmassági vizsgálatokon kiderült, hogy a gerincemben lévő minimális eltérés miatt maximum I/B minősítést kaphatok. Akkor félbeszakították a kivizsgálást, ami most folytatódik. Nagyon remélem, hogy sikerül, és néhány év múlva helikopterrel repülhetek.

sohasem okozna problémát, az a repülési megterhelések kapcsán hamar munkaképesség-csökkenéshez vezetne. A gerincferdülés például az egyébként egészséges jelölt alkalmatlanságát jelentheti. Katapultálásnál a csigolya összeroppanása, bénulás veszélye fenyeget; a túlterhelések, a vibráció során pedig kopásos, meszesedéses gerincelváltozás fejlődik ki gyorsan.

Az orvosi vizsgálatra érkezettek beszélgetését egy fehér ruhás asszisztens szakítja félbe. A jelöltekre először gerincrontgen, majd különféle ultrahangos vizsgálatok várnak. Utána pedig a csaknem egész napot igénybe vevő pszichológiai tesztek következnek. Bár ezeken a teszteken nem sokan véreznek el, voltak olyan jelöltek, akik csak itt szembesültek a ténnyel: pilótaként adott esetben akár emberéletet is ki kell oltaniuk. Ezt nem mindenki tudja mentálisan elviselni. A jó pilóta stabil, extrovertált, teljesítményorientált személyiség, magas (technikai irányultságú) intelligenciával, az újdonság és a kihívások, a felelősség keresésével és vállalásával. Uralni tudja érzelmeit, stressz-szituációban konstruktív megoldásokat keres; aktív, kibeszéli a problémát, van humora és él is vele. A második napon jön a mellkasrontgen; majd a különböző szakágak fizikális vizsgálatai (belgyógyászat, sebészet, fül-orr-gégészet, ideggyógyászat) után a szív- és hasi ultrahangos vizsgálat, illetve kerékpár-terheléses EKG-vizs-

gálat következik. A belgyógyászati vizsgálatokon szintén a csaknem tökéletes eredmény az elvárt. Nem érdemes valamilyen betegségből lábadozva jelentkezni a vizsgálatokra, mivel akár egy egyszerű megfázásos állapot is ronthatja a vérképet, illetve a terhelhetőséget. Ezen a napon fejeződik be a pszichológiai vizsgálat is, míg végül a nap végén a jelöltek szemcseppek pupillatágításon esnek át, hogy az utolsó napon a szemész megvizsgálhassa őket. Ezután az orvosok a barokamrában az oxigénhiány-tűrőképességet határozzák meg. Ötözer-ötszáz méter magasságnak megfelelő, csökkent légnyomású és oxigénhiányos környezetben kell kibírni egy negyed órát, mégpedig keringésmegingás nélkül. A „földre visszatéréskor” a középfül nyomáskiegyenlítő képességének értékelése céljából úgynevezett zuhanópróbát hajtanak végre, 50 m/s süllyedési sebességgel. Ha a jelölt ezen a vizsgálaton is túljut, megkapja az éves orvosi repülőalkalmassági bizonyítványt, növendékként megkezdheti a repülőtiszt iskolát és a gyakorlati repülőképzést. A szigorú minősítési elvek miatt a jelöltek kevesebb, mint tíz százaléka alkalmas pilótának. Persze ez nem csupán magyarországi jelenség. Svédországban például évente 1500 jelöltet vizsgálnak – közülük végül csupán mintegy negyvenen kezdenek meg vadászpilóta-jelöltként az alapképzést. És belőlük is csak a legjobbak kerülnek a Gripenre...

„Nem születünk

Kár tagadni, ez valóban így van. A lándzsás-pajzsos ókori harcosoktól a 21. század minden haditechnikai vívmányával felvértezett katonájáig százmillióknak kellett megismerkedniük a katonamesterség titkaival. Aki ebben segítségükre volt, az a katonák második apja, a kiképző.

A katonaviselt embernek most bizonyára számos szafos történet jut az eszébe, de a békeviselt nemzedék kedvéért ebben a hónapban Nagy Attila alezredes a Magyar Honvéd vendége, aki élete 38 évéből közel két évtizedet töltött katonák kiképzésével.

– A családi háttér sokak számára meghatározó a későbbi életút kiválasztásában, de nekem gyöngyösi gyermekként annyi kapcsolatom volt az egyenruhásokkal, hogy sokszor mentünk kerékpárral a gyakorlatokra induló katonák teherautója után, hátha „leesik” egy-két jelvény a platóról. Édesanyám kertészeti dolgozó, édesapám autószerelő volt, így nyilvánvaló, hogy sokáig kinek a határsára nézett ki a következőképpen pályaválasztási kívánságlistám: 1. autószerelő, 2. karosszérialakatos, 3. autófényező.

Az egyenruha, mint lehetséges alternatíva nyolcadikos koromban került fel a listára, miután kiderült, hogy édesapám egyik kollégájának a fia egri katonai kollégista. Ő mesélt először a seregről, egyből beindult a családi rá- és lebeszélés, de végül úgy döntöttem, katonai kollégista leszek.

A katonai kollégium hangulata, fegyelme – vidéki gyerek lévén – nem volt szokatlan számomra, az ismerősem szerint koromhoz képest komolyabb gondolkodású tizenéves voltam. Jártunk a középiskolába, de adtunk ügyeletet is, egyenruhában feszítettünk a városi ünnepeken, sőt voltak a „tömbösített” hétvégék, amikor benn maradtunk (mert benn kellett maradni) sportolni, társadalmi munkára, aztán már minnek hazamenni arra a kis időre? Az érettségi előtt már készültek felmérések: ki, hol, melyik szakon szeretne továbbtanulni? Mivel az édesapám műhelyében lehúzott délutánok, illetve a földeken dózer- és traktorvezetéssel töltött hétvégék hangulatát, a „nagyvasakat” és a gázolaj szagát nem felejtettem el, első helyen harckocsizónak jelentkeztem.

Tudom, hogy manapság a pályaválasztás időszakát felidézve illik minél komolyabb dolgot megemlíteni, de én nem szégyellem, hogy nálam a televízióban akkoriban vetített, A négy páncélos és a kutya című lengyel sorozat bizony komoly súllyal esett a latba a felvételi papír kitöltésénél. Erőt sugárzott a harckocsi, a lánctalp

A szerződéses katonák Szentendrén, az MH Központi Kiképzőbázis Mecseri János Kiképzőosztály szervezetében ismerkednek meg választott hivatásuk alapjaival

katonának”

átsegítette a film hőseit minden akadályon, valahol imponált nekem a tankosok világa.

1991-ben végeztem itt, Szentendrén. A főiskolai életünket akkoriban mi is a négyhetes alapkiképzéssel kezdtük, és bizony a leendő hadnagyok is csak a katonai eskü után mehettek először haza! Avatás után Tapolcára kerültem. A Magyar Honvédség 8. Kinizsi Pál Harckocsi-dandárja ismerős volt a számomra, hiszen ott töltöttem a csapatgyakorlatokat. Az a nyár sűrű időszak volt az életemnek. Tisztaválás után azonnal nősülés, aztán Tapolcán a családi fészek megteremtése! Ahogy a regényekben szokásos fordulat tartja, az első szerelmemmel, egy falubeli kislánnyal mondtuk ki a boldogító igent. A bajtársak segítettek a festésben, a kétszobás lakás csinosításában, és ősszel már saját lakásunkban fogadhattam a feleségemet.

A dandárnál akkor egy harcoló és egy kiképző harckocsi-zászlóalj volt, én az utóbbiban, a harckocsi-parancsnokokat képző században kezdtem a szolgálatot. A T-55-ös harckocsira képeztük ki a sorkatonákat, ami szakmailag összetett feladat volt, mert a kezelőszemélyzetten belül mind a négy beosztáshoz – vezető, irányzó, töltő-kezelő, parancsnok – szükséges tudnivalókat kellett a 18-19 éves, „0 kilométeres” fiatalokkal elsajátíttatnunk, katonai szolgálatuk első hat hónapjában. E sorokat olvasva, biztosan sokakban felmerül a kérdés, hogyan lehetett megtanítani őket a bonyolult harceszköz kezelésére? A fokozatosság elve volt a legfontosabb, mielőtt kimentünk a terepre, ismerjenek meg mindent a tanteremben. A katona, ha fél valamitől – az

A kiképző munkájának sok összetevője van – megjelenésével, habitusával, szaktudásával a kiképzendő katona számára mindeképpen példaként kell szolgálnia

ismeretlentől fél. Ha megismerheti a rá váró veszélyes szituációkat, legyőzi a szorongását. A harckocsi földön – és ha kell, víz alatt is – képes megközelíteni az ellenséges célokat. A terepen történő vezetés után következett a víz alatti átkelés bemutatása, gyakorlása, majd végrehajtása.

Az IP-5 oxigénbelégző készüléket először földi körülmények között próbálták ki. A szerkezet a 70M csapatgázálcából ismerős lehetett számukra, csak zárt rendszerű volt. Majd következett a víz alatti világ! Először a medence alján sétálva,

Leendő alakulatuk minél hamarabb szeretné „visszakapni” őket, hiszen a szerződés első hat hónapja próbaidő, addig mindkét fél meggondolhatja magát

ARCVONAL

portré

kötél mentén, majd következett a zárható harckocsimakett, amelyet már elárasztottak vízzel. Ebből kellett kiúszniuk a leendő harckocsizóknak! Az „éles” átkelésre Csornapusztán került sor, ott egy ötméteres medence alján kellett keresztül menni vakon, csak a műszerekre hagyatkozva. A kezem alatt harckocsiparancsnokká érő katonák sokfélék voltak. Többségük úgy gondolta, ha már itt kell lenni, csináljuk meg tisztességesen. A többiek egy része úgy intézte a dolgot, hogy más is hozzáférjen, míg voltak az igazi „zsványok”, akik a legkülönbözőbb indokokkal többet voltak a honvédkórházban, mint a tapolcai dombokon. Kevés arc maradt meg a memóriámban ebből a korszakból, de tisztán emlékszem egy alig 45-50 kilós legényre, aki csak az én segítségével tudta betölteni a 30 kilós „malacot” a csőfarba, de legalább igyekezett! Akkoriban a harckocsizóvá válás legfontosabb próbatétele az előírt lőgyakorlatok teljesítése volt, nappal és éjszaka. Először álló helyzetben csak az ágyúval párhuzamosított géppuskával lőttek, majd az iskola-lőgyakorlatok előírása szerint védelmi és támadó jellegű lövészetekkel folytatták, hogy végül a 100-as ágyúval és a géppuskával végrehajtott éleslövészettel tegyék fel a koronát a kiképzési időszak végére.

A kiképző munkájának sok összetevője van – megjelenésével, habitusával, szaktudásával a kiképzendő katona számára mindegyik példaként kell szolgálnia. Ez Tapolcán annyival vált még kézzelfoghatóbbá, hogy nekem, mint századparancsnoknak, ugyanolyan olajos volt a kezelébasom, mint a katonáimnak, és ha elakadt az egyik T-55-ös, ugyanúgy akasztottam

Nagy Attila alezredes felvételünkön az izbégi lőtérén ellenőrzi az éppen esedékes lőgyakorlat okmányait

be a vontatókötelet, mint a beosztottjaim. NATO-hadsereg katonájaként sokszor megkérdezik, hogy ismertem-e az egykori „ellenség” harckocsijait? Könyvekből, meg az idegen hadseregek tanterméből igen, de testközelből soha. Nekem nem azt mondták, hogy külföldre, hanem azt, hogy a gyakorló- vagy lőtérre menjek.

Természetesen a katonáélet ranglétráján én is egyre feljebb lépkedtem. A nyelvtanfolyamokat és a nemzetvédelmi egyetemet követően, tapolcai időszakomat az alakulat megbízott törzsfőnökeként fejeztem be. Erre csak annyiban lehetek büszke, hogy sikerült levezényelni a kiképző központ bezárását és hivatalos szóhasználat, diszlokálását Szentendrére. Senkinek nem kívánom, hogy arra a kapura tegyen lakatot, melynek kilincset 14 éven át reggel este megfogta. A szerződéses katonák

Szentendrén, az MH Központi Kiképzőbázis Mecseri János Kiképzőosztály szervezetében ismerkednek meg választott hivatásuk alapjaival. (Névadónk az 1956-os forradalom mártírja, a Jutadombon harcoló tüzérek parancsnoka.) A bevonulók először esküt tesznek, szerződést kötnek, majd következnek – immár katonaként – speciális orvosi vizsgálatuk, majd a tizennégy hetes alapkiképzés. Riasztó, hogy az orvosi vizsgálat néhány személy számára – sajnos – egyben a búcsút is jelenti, mivel aki a drogteszteken fennakad, azzal felbontják a szerződést. A tizennégy hét arra elég, hogy a fiatalok – lányok és fiúk egyaránt – alapfokon megismerjék a katonamessterség legfontosabb tudnivalóit. Fegyver és anyagismeret, műszaki, harcászati kiképzés, elsősegélynyújtás. Leendő alakulatuk természetesen minél hamarabb szeretné „visszakapni” őket, hiszen a szerződés első hat hónapja próbaidő, addig mindkét fél meggondolhatja magát.

A költözés nemcsak a tapolcai kollégáimat, de a feleségemet és a leányomat is érintette. Mi is Budapesten kezdtünk új életet, fájó szívvel hagytuk ott a lakást, a barátokat. Nem könnyű megszokni a fővárosi életet, leginkább a zsebünkön érezzük meg a vidéki lét olcsóságát. Feleségem szintén katona, a csobánkai bázison szolgál. A harckocsi szeretete persze megmaradt örök szerelemként. Ha egy hadgyakorlaton látom a tüzelőállásba kúszó T-72-eseket, gyorsabban dobog még a szívem. De nekem akkor is a T-55-ös a legjobb harckocsi a világon!

Nagy alezredes kedvence, a T-55-ös harckocsi életre kelt a Szabadság, szerelem című film forgatásán

Rólunk írták, mondták

A Veszprémi Napló május 21-én tudósításban számolt be az MH 54. Veszprém Légtérelen-őrző Ezred ünnepi állománygyűléséről, amelyen Hermann István, a Veszprém Megyei Levéltár igazgatója ünnepi beszédében kiemelte: a honvédelem napját ünnepeelve Mátyás királyra is emlékezünk, s méltóan tisztelgünk az országot védő hadvezérek és az egyszerű közkatonák emléke előtt is, akik életüket áldozták a hazáért. (Fotó: Tóth László)

Az MTI június 12-ei tudósítása arról számol be, hogy a NATO-tagországok védelmi miniszterei Brüsszelben megállapodtak a 2500 fős, csupán könnyűfegyverekkel ellátott Koszovói Biztonsági Erő létrehozásáról. A tanácskozáson részt vevő dr. Szerkes Imre honvédelmi miniszter magyar újságíróknak elmondta: október 1-jétől Magyarország koszovói szerepvállalása magasabb szintre lép a peci székhelyű manőverzászlóalj vezetésével, alkalmazásával. (Fotó: T. L.)

Május 28-án a Hajdú online „Csapatmozgások várhatók Debrecenben – zenére” címmel, a június 26-án kezdődő, XVI. debreceni nemzetközi katonazenekari fesztivál sajtótájékoztatójáról tudósított. Mint az a tájékoztatón elhangzott,

a magyar zenekarok mellett török, görög és osztrák katonazenészek is részt vesznek a rendezvényen. A hírhez tegyük hozzá: e program keretében a nagyérdemű jelenlétében köszönnek el a Koszovóba, műveleti területre induló MH KFOR-zászlóalj katonáitól. (Fotó: Ráczi Tünde)

Június 9-én az MTI híre alapján több lap is tudósított arról, hogy Simicskó István (KDNP) ötpárti egyetértést maga mögött tudó javaslata alapján az Országgyűlés megbízta a kormányt, hogy alakítson meg egy szakértői bizottságot a Magyar Honvédség szervezetébe illeszkedő, önkéntes tartalékos területvédelmi erő létrehozásának, működtetésének vizsgálatára. A szakértői bizottság munkája alapján, október 31-éig kell javaslatot terjeszteni a parlament elé.

Június 11-én az Amerikai Egyesült Államok budapesti nagykövetsége közleményben fejezte ki legmélyebb részvétét a magyar népnek Kovács Gyula posztumusz hadnagy halálhíre nyomán, aki az afganisztáni Baghlán tartományban egy robbanótest hatástalanítása közben vesztette életét. Tisztelettel adózunk katonáink bátorságának, akik biztonságot és reményt adnak az afgán népnek – olvasható a közleményben. (Fotó: R. T.)

Családias erődbevételel

Ha az erőd bevehetetlen,
akkor minek legyek
én a parancsnoka?
Ha meg nem bevehetetlen,
akkor később, ha úgy
adódna, elfoglalom!

A mennyiben hinni lehet a krónikásoknak, akkor nagyjából a bevezetőnkben olvasható szavakkal hátrította el Bem József a komáromi erőd parancsnoki beosztását, miután Kossuth Lajos, 1848. november 6-7-ei közös látogatásuk alkalmával felajánlotta neki azt. Régen valóban úgy tartották, hogy – amint azt az Újvár szobrának felirata is hirdeti – „sem csellel, sem erővel” nem lehet bevenni az erődöt, idén azonban (június hetedikén) sem csellel, sem erővel nem lehetett visszatartani a katonacsaládok hatodik országos találkozására érkezőket attól, hogy bevonuljanak a monostori erődbe. Pedig az időjárás előrejelzések cseppet sem jósltak vöröfényes napsütést; a Közép-Európa felett örvénylő ciklonok záport, zivartart ígértek a szombati napra.

Ennek megfelelően eleinte szemer-

kélt is az eső. Ám Havril András vezérezredes, vezérkari főnök megnyitójában minden meghívottat (azaz a Honvédelmi Minisztérium és háttérintézményei, illetve a Magyar Honvédség teljes katona, köztisztviselő és közalkalmazotti állományát és családtagjaikat) megnyugtatott: pontosan háromnegyed tizenkettőkor ki fog sütni a nap. Márpedig a parancs az parancs: a jelzett időpontban, meg is érkezett a Honvéd Vezérkar főnöke által berendelt komáromi MH 6. Napsütésdandár. Addig is a vendégek felmérték a terepet, igyekeztek tájékozódni az állandó és az időszakos programokról. Az élelmesebbek kisebb útiterveket dobtak össze, mert aki nem akart lemaradni semmiről, annak bizony ez a nap a felettébb aktív pihenés jegyében telt. A legtöbben azért ráérősen sétálgattak, utba ejtve például a hadihajó-

kat, a terepszínűnek egyáltalán nem mondható „szarvastehenet” – azaz a különleges festésű Mi-24-es harci helikoptert – és a többi haditechnikai eszközt. Így lehettek aztán a kisebbek – kevesebb, mint egy óra leforgása alatt – alkalmi pilóták, hajóskapitányok vagy éppen tüzérek. Néhányan a jó idő ellenére is alászálltak, hogy megismerkedjenek az erőd mélyén rejtőz „titkokkal”, valamint a régi korok lőutasításaival, néhányan pedig ugyanazt csinálták, mint mondjuk otthonaikban: makettek készítették vagy a szimulátorokban módszeresen megsemmisítették a virtuális ellenséget. Hogy teljes legyen a történelmi zavar: a nyugati bástyánál Mátyás király katonai tábora, illetve huszártábor települt; kissé távolabb viszont airsoft-verseny zajlott. Az erőd falai által védett nagyobb teret sorra foglalták el a külön-

féle bemutatók: huszárok, katonazenészek, tüzserészek, tüzserész-kutyák és katonai közelharc szerepelt a kínálatban. Akik még hétvégén is izgalomra vágytak, azok a már említett airsoft mellett főzésben, horgászatban és bortermelésben versenghettek egymással – a rangos zsűritagok legnagyobb öröme. A kisebbek különféle játékos sportágakban élhették ki mozgásigényüket, és tréfálkozhattak a zenebohóccal. Mindenki megtalálhatta a módját, hogy kikapcsolódjon, pihenjen és jól érezze magát. Akár beszélgetéssel és nézelődéssel, akár kártyázás közben, akár elmélyülve a fellépő művészek produkcióiban. Hiába: a katonacsaládok napja hagyományosan a pihenés napja: bár azt nem tudom, hogy mondjuk a szolgálatban lévő forgalomirányítók (és még sokan mások) is osztják-e ezt a nézetet...

Vitorlákat felvonni, a munkáról megfeledkezni, elő a szabadidő-ruhával, irány a (...)! (A pontok helyére mindenki írja be a számára legszimpatikusabb helyszínt.) Akár belföldön, akár külföldön, akár vízparton, akár hegyvidéken: nyakunkon a szezon, amire az elmúlt hónapokban a turisztikai szektor gözerővel készült.

Kissé szűkebb metszetben vizsgálva a kérdést, jól érzékelhető a honvédségi üdültetés ágazatában bekövetkezett változás. A cél: sokkal inkább nyitni a civil szféra felé, modern és sokszínű szolgáltatásokat nyújtani, miközben a honvédségi igényjogosultak üdültetéséről-pihentetéséről a továbbiakban is gondoskodni kell. Ez a folyamat pontosan nyomon követhető például a HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Kht. balatonkenesei üdülőkomplexumában is, ahol a fejlődés minden szinten megfigyelhető. Akik idén a nyári főszezonban szeretnének Kenesén üdülni, de még nem jelentkeztek, azok most némileg keserű szájjal olvashatják tovább az alábbi sorokat, mivel az intézmény fákkal övezett bejáratára ki lehetne tenni a „Megtelt!” feliratú táblát. Szerencsére a Balaton is csordultig telt, egyrészt vízzel, másrészt fürdőzőkkel. Hol óvodások, diákok, hol pedig holland katonák érkeznek, hogy kihasználják a remek minőségű, és így június első felében kellemesen hűs vizet. Természetesen azért vízből is megárt a sok, de aki Balatonkenesén tölti a szezon egy részét, az garantáltan egyetlen percig sem fog unatkozni. Példaként a XIII. turnus (június 24. – július 7.) programajánlatából a teljesség igénye nélkül szemezgetve, először is a direkt erre a célra szervezett ismerkedési esten lehet (...) (a mondatot megint csak fejezze be mindenki úgy, ahogy óhajtja). Az esti diszkózással vigyázzunk, mert másnap nem tudunk majd megfelelően helyt állni a „Kihívások napján”, a különböző ügyességi és sportversenyeken. Pihenésképpen ajánlható esetleg

hangulatos borozással egybekötött tangóharmonikás-zenés est, ami kellő alapot szolgáltat a további kulturális programokhoz is.

– A kht. nevében is benne van: kulturális – mosolyog Ács Gábor üdülővezető, utalva például a Honvéd Egyesület, a Honvéd Palotazenekar, a Veszprém Légierő Zenekar, vagy éppen a Budapest Ragtime Band fellépéseire. A különféle programok és szolgáltatások áradatának itt szabjunk is gátat, már csak azért is, hogy maradjon némi meglepetés a nyaralóknak is. Foglalkozunk inkább a közelmúltban átadott vitorlaskikötővel és a mobil horgász-és napozó stéggel, ami nem azért mobil, mert változtatja a helyét, hanem azért, mert a stég elemei eltávolíthatók, majd újratelepíthetők, megakadályozva, hogy télen a jég tönkretegye. Érdekesség, hogy az építés – a kht. szervezése és finanszírozása

mellett – a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem végzős hallgatóinak csapatgyakorlata keretében, az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Zászlóalj katonáinak támogatásával zajlott. A munkák során a katonák állóvízben gyakorolták a cölöpölést és a víz alatti vágás technikáját. Az üdülő területén a felújítások egyébiránt már tavaly elkezdőd-

Nyakunkon

tek – elég csak az új tenispályára gondolnunk –, és folytatódni fognak például a játszótér modernizációjával, valamint a szabadtéri színpad felállítással, amelyekre nagyon nagy igény mutatkozik.

– A kereskedelmi szféra felé csak akkor lehet nyitni, ha a szolgáltatások megfelelő színvonalúak – utal például a manapság egyre népszerűbb wellness-szolgáltatás hiányosságaira az üdülővezető. Szerencsére a folyamat már elindult: idén például tűzijáték-bemutató céljából bérlik ki vállalkozók az üdülő egy részét, a nyár végén pedig a pécsi egyetem gólyatáborát látják vendégül Balatonkenesén, mivel a szervezőknek az előzetes szemle során nagyon megtetszett a helyszín. Nem csoda, hiszen a fentebb említett kikapcsolódási lehetőségeken kívül az üdülő gazdag növény- és állatvilága (például a ritka fafajtaikat magában foglaló harmincektáros őspark) is tanulságos órákat ajándékozhatja meg a természet szépségei iránt érdeklődőket.

Érdekesebb programok:

július 5. – Mediterrán nap

július 12. – Palacsinta-fesztivál

augusztus 16. – Magyaros nap

augusztus 30. – Sörfesztivál, sramlizenével

További tájékoztatás

a www.kenesehonved.hu honlapon.

a szezon!

Ezt jól kifőzték!

**Persze az a kérdés: mennyire jól?
A honvédségi szakácsversenyen
ugyanis a zsűri vasszigorral pontozott.**

Nyilván a hely szelleme is erőt adott a versenyzőknek, hiszen a gasztronómiai küzdelmet Siófokon, a Koch Róbert utcai Krúdy Gyula Szak-középiskola és Szakiskolában rendezték. Egyfelől Krúdy Gyula közismerten nagy tisztelője volt a gasztronómiának, másfelől pedig a német nyelvben a „koch” szó az jelenti: szakács. A katonai szakácsok persze nemigen merenghetnek el ezeken az összefüggéseken, mivelhogy másfél óra alatt kellett elkészíteniük két adag előételt és két adag főételt, a mai kor követelményeinek megfelelően. S hogy melyek ezek? Aki azt gondolja, hogy elegendő, ha jó ízű az étel, az inkább maradjon az otthoni fakanál mellett. Egy szakácsversenyen a finom íz pusztán az utolsó szempont – ahogyan azt Gulyás Károly (a név megint csak kötelez), a magyar katonaszakács-csapat, illetve az MH Támoga-

tó Dandár étkezdéjének vezetője, a zsűri egyik tagja is hangsúlyozta.

A tökéletesen elkészített és tálalt étel ezen a versenyen nyolcvan pontot kapott volna. E pontokat négy kiváncsnak megfelelően lehetett megszerezni. Az első: étvágygerjesztő, ízléses, elegáns megjelenés és modern stílus. A második: a felhasznált anyagok színeinek, ízeinek és arányainak harmóniája, valamint a célszerű, könnyen adagolható tálalás. A harmadik a szakszerű elkészítés, a negyedik pedig a tiszta, pontos tálalás, melynél érdemes volt ügyelni arra, hogy a versenyző ne használjon mesterséges díszítő anyagokat és törekedjen az újszerű tálalási megoldásokra. (Nyilván azért Bud Spencernek sem kellett volna megijednie. Mert például egy köles-süteményt nem kalitkában kell tálalni, és nem is az ablakpárkányról fogják felcsipegetni a vendégek.)

Ilyen süteménnyel nem találkozhatunk, ám a szorgos és precíz kezek munkája nyomán olyan ételek készültek el a kiszabott idő alatt, mint például a száraz fehérborban párolt süllő fehérkenyér-kockán, snidlinges, balzsamecetes salátalevél káposzta, joghurtos párolt koktéllrákkal, friss salátával, vagy éppen szűz varkocspadlizsán-kaláccsal. Ez utóbbi étel szakácsa, a szentesi Kövér Tibor őrmester, rávilágított arra, hogy a kalács alakúra összefont, szalonnával beburkolt étel Achilles-sarka a sütés módja és időtartama, mert ha ez nem megfelelő, akkor bizony nyers maradhat a közepe. Hozzátette: számára ez a verseny tapasztalatszerzésre nagyon jó volt, de érmes bizony nem lesz. (Jól látta: nem lett.)

Közben Gulyás Károly – aki a pontozólappal a kezében még beszéd közben is árgus szemekkel figyelte a verseny-

zők minden mozdulatát – elmondta, hogy a huszonekét fős verseny első helyezettjét az a megtiszteltetés éri, hogy a magyar szakácscsapat kiviszi magával tanulni az októberi, erfurti szakács-olimpiára, ahol egyébként majd 150 főre kell elkészíteni egy háromfogásos menüt.

Az utazókeret tagja – tehát a szakácsverseny győztese – végül Gyimóti Tamás szakaszvezető lett (MH 54. Veszprém Légtérellenőrző Ezred). Fő-

étele: paprikás csirke tárkonyal és pirított fenyőmaggal, gőzölt ceruzababbal, sült bazsalikomos koktélpáridicsommal, ropogós burgonyaspirállal, kapros, tejfölös, balzsametes gombaraguval. A második helyen Kovács Attila törzssőrmester (MH 43. Nagysándor József Híradó- és Vezetéstámogató Ezred) végzett, míg a harmadik helyezést Száraz Levente közalkalmazott (MH Támogató Dandár) szerezte meg.

RECEPT, ÍNYENCEKNEK

Égetett tésztafánk kéksajttal és sült fokhagymadarabokkal töltve, diós bundában sült kecskesajt, parajos puliszkával, chilis, párolt erdei gombával, snidlinges, olívaolajos öntettel

A kecskesajtot darabolt dióval összegyúrjuk, formázzuk, hűtjük, grill lapon megsütjük. A mini fánkhhoz a vizet az olajjal, a sóval és a fokhagymával felforraljuk, hozzáadjuk a lisztet, addig keverjük, míg el nem válik az edény falától. A lehűlt tésztahoz tojást adunk, a tésztát formázzuk és forró sütőben sütjük. A fokhagymadarabokat megpirítjuk kéksajt-krémmel, amivel megtöltjük a tésztafánkokat. Kukoricadarából polentát (kását) készítünk. A parajt vajon átpároljuk, a polentához adjuk, összekeverjük, azután sütőtepsiben juhsajttal rétegezzük, sütjük. Az erdei gombát (vargánya) kevés olívaolajon pároljuk és ízlés szerint szárított chiliszárral ízesítjük. A snidlinget pürésítjük, sózzuk, borsozzuk és összekeverjük az olajjal. (Részlet az MH szakácscsapatának olimpiai menüjéből.)

AZ IDÉZET ELSŐ RÉSE	NÉVELŐ LOBOGÓ	SZÁRMAZIK	FOGOLY	FOSZFOR VEGYJELE	NÉZET-ELTÉRÉS	IRÁNI	BOMBA ANYAGA LEHET	VÁRPA-LOTA RÉSE	AZ IDÉZET BEFEJEZŐ RÉSE	JÚLIUS 25-ÉN 60 ÉVES LENNE BAKA ISTVÁN KÖLTÖNK (MEGHALT 1995. SEPT. 20-ÁN). RÁ EMLÉKEZVE IDÉZÜNK NÉGY SORT A „SZÉKELYEK” CÍMŰ VERSÉBŐL, AZ ALÁBBI NÉGY SOR FOLYTATÁSÁKÉNT: ÉVSZÁZADOK KALASZAIBÓL KIPERGŐ NÉPEK SORSA SORSUNK? RINGUNK A SZÉL BÖLCSŐDALÁBAN HOLNAP KI TUDJA MÁR KI VOLTUNK?										
KIGYÓÚT																				
NŐI NÉV				BIOLÓGUS (CARL) HANGLEMEZKIADÓ				SZEMÜVEGTARTÓ SUGÁR JELE												
ELLOP																				
ACÉLMŰVEK VÁROSA			BÁTORKODIK PUSZTÍT, ROMBOL					VARRÓESZKÖZ NEM MUNKANAP												
HOLLAND GÉPK. JEL		NÉMET SZABVÁNY VISSZAHAT					..... FRANCISCO A VÉGTÉLEN SEMMI						TÖRVÉNYES ELJÁRÁS	FRANCIA ARANY	FESTŐ SZERSZÁMA	A GÖRÖG ÁBÉCÉ UTOLSÓ ELŐTTI BETŰJE				
SZINI GYULA HERCEGE				AZ EGYIK ALAPELEM PL. A NYÚJTÓ				LITER	K										Á	
AMPER	IRÁNYT VÁLT HANGSZER									CSORGÓ AZ IDÉZET MÁSODIK RÉSE										
BIZONY (RÉGIÉS)			BOTVÉGI RAJZOLATTAL DÍSZÍT			NEWTON ARGON VEGYJELE		MISTER MEGFORMÁLÓDIK					LEVEGŐT VESZ SZLOVÁK KFT.							
KÖZÉP-AFRIKAI ÁLLAM FŐVÁROSA: NIAMEY					NÉMET NŐI NÉV ELAD							NARANCS EGY DARABJA GRAMM							TONNA TROMBITAHANG	
AZ IDÉZET HARMADIK RÉSE	REGAN APJA EGYIK ÉVSZAK					PATASON TÁRSA REGGEL KEZDETEI					ERJESZTŐ ANYAG SIVÁR RÉSZI									
LÁNYUNK FÉRJE		DÉLUTANI TALÁLKA SALIENTE MESEHŐS					ROKON NÉP ERDEI HÁZIKÓ					KUTYA NYAKPÁNT BELGA FÜRDŐH.								
ERŐS KÁRTYALAP			ZLOTY RÓV. VOLT ÓMAGYAR FFINEV			LAKHATÓ ÉPÜLET BÁNAT KEZDETEI							ÁBÉCÉ KEZDETE BELSŐ VÁDI							
SEBÉSZKES					KATONA JELEZ						KÖSZÖNÉS KATTOG					BELGA GÉPK. JEL MUST				
FÉLSZI	FÖLDTÖRTÉNETI K. AFRIKAI ÁLLAM					ZAVAROS FERTŐZŐ BETEGSÉG							ANTIMON VEGYJ. ÉPÜLET-RÉSZ							
HISZÉKENY				CSUKÁS KÖZEPEI LAKATLANI			EGYETLEN ELZAI AZ EGYIK TÁNYER					EGYIK NÉVELŐ DOBKELLÉK							***	
ANTONOV GÉPE	ELTASZÍT RITKA NŐI NÉV							A HAL A CSALIT HARAPNI KEZDI	Ü											H
JÁROM		FEJFEDŐ LATIN KÖSZÖNÉS								RITKA NŐI NÉV A TETEJÉRE										
ÁZSIAI FÉLSZIGET				KIOLVASZTOTT HÚS RANGJELZŐ SZÓ												SZELID ÁLLAT ARGON VEGYJ.				
AZ OLAJBOGYÓBÓL KI-PRÉSELT NAGYON FINOM OLAJ					BIKAVIADAL KEGYI							LE TESLA								

Kedves Olvasóink! A megfejtéseket a Magyar Honvéd címére – 1087 Bp., Kerepesi út 29/B –, nyílt levelezőlapon, „Keresztrejtvény” megjelöléssel juttassák el július 4-ig. A megfejtők között a Zrínyi Kiadó könyveit sorsoljuk ki. A megfejtők között a Zrínyi Kiadó könyveit sorsoljuk ki. A májusi számunkban megjelent rejtvény helyes megfejtését beküldő olvasóink közül egy-egy könyvet kap postán: Zsigáné Fekete Julianna (Szentendre), Tüttő Lajosné (Budapest), Lóki Ferenc (Kaposvár). Nyerteseinknek gratulálunk! A márciusi rejtvény egyik nyertese, Cielovszki György (Békéscsaba), szíveskedjen szerkesztőségünket felhívni, címegeztetés miatt. Telefonszám: 06-1-459-5315.